TAUW

Grondwateronttrekking- en drainagebeleid Waterschap Vechtstromen

2 december 2025

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Verantwoording

Titel	Grondwateronttrekking- en drainagebeleid Waterschap Vechtstromen
Opdrachtgever	Waterschap Vechtstromen
Projectleider	[redacted]
Auteur(s)	[redacted]
Kenmerk	R001-1298968HWC-V01-pws-NL
Aantal pagina's	36 (exclusief bijlagen)
Datum	2 december 2025
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking.
	Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1 Inleiding 5
1.1 Aanleiding en doel 5
1.2 Proces 6
1.3 Leeswijzer 6
2 Vertrekpunten van deze studie 7
2.1 Huidig beleid 7
2.1.1 Beleid waterschap 7
2.1.2 Provinciaal en Rijksbeleid 9
2.2 Methode voor herziening waterschapsbeleid 10
3 Gevoelige functies 12
3.1 Maatwerk per gebied 12
3.2 De invloed van diepe onttrekkingen 12
3.3 Gebiedsdifferentiatie en grondwatergevoelige functies 13
3.3.1 Gebiedsdifferentiatie op grondwaterafhankelijke natuur 14
3.3.2 Bescherming door middel van tijdelijk onttrekkingsverbod 17
3.3.3 Bescherming door middel van algemene regels 20
4 Drainage 22
4.1 Definitie en toepassingsbereik 22
4.2 Standaardgebied en bijbehorende regels 23
4.2.1 Drainageniveau 23
4.2.2 Dichtheid (h.o.h) drainage 26
4.3 Aandachtsgebieden en bijhorende regels 26
4.4 Overgangsperiode 28
5 Grondwateronttrekkingen 29
5.1 Definitie en toepassingsbereik 29
5.1.1 Definitie 29
5.1.2 Categorieën 30
5.2 Standaardgebieden en bijbehorende regels 30
5.2.1 Informatieplichtige onttrekkingen zonder registratieplicht. 31
5.2.2 Meldingsplichte onttrekkingen met registratieplicht 31

5.2.3 Vergunningsplichtige onttrekkingen met registratieplicht 33
5.3 Aandachtsgebieden en bijbehorende regels 33
5.3.1 Omvang zone 33
5.3.2 Mogelijkheden voor onttrekken grondwater binnen aandachtsgebied 34
5.3.3 Overzicht opties omvang zone aandachtsgebied 35
5.4 Overgangsperiode 36
6 Literatuurlijst 36

Bijlage 1 Beleidsanalyse
Bijlage 2 Relevante artikelen
Bijlage 3 Informatieplicht, melding en vergunning
Bijlage 4 Verbreiding scheidende lagen
Bijlage 5 Doorsnedes op locaties Bxk1, Bxk2, DRGlk1, DRGlk2 met C > 500 dagen
Bijlage 6 Beschrijving totstandkoming Natuurkaarten (NNN en N2000)
Bijlage 7 Algeheel grondwateronttrekkingsverbod bij droogte (principe uitwerking)
Bijlage 8 Overzicht drainagesystemen
Bijlage 9 Zonering aandachtsgebieden drainage
Bijlage 10 Bron- en gegevenslijsten

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De steeds drogere zomers leiden tot een toenemende (grond-)watervraag. Deze toenemende watervraag zet het grondwatersysteem onder druk waardoor grondwaterstanden dalen en waterlopen droogvallen. Dit heeft negatieve gevolgen voor grondwaterafhankelijke functies en de beschikbaarheid van water in de toekomst.

Om richting te geven aan deze uitdagingen heeft waterschap Vechtstromen in het voorjaar van 2024 een integraal beleidskader grondwater (IBG) opgesteld. Het IBG bevat de uitgangspunten voor de wijze waarop het waterschap met grondwater om wil gaan (waterschap Vechtstromen, 2024). Eén van de thema's in het IBG is specifiek gericht op grondwateronttrekkingen en drainage. Het IBG benoemt hiervoor een tweetal beleidsdoelen:

- Drainage: '*het drainagebeleid is gericht op een betere balans tussen (grond-)water besparen, vasthouden, bergen en afvoeren en daarmee het voorkomen van overmatige afvoer van grondwater*' (IBG, pagina 31)
- Onttrekkingen: *'herziening van ons beleid voor grond- en oppervlaktewateronttrekkingen, onder andere herijking van de huidige grenzen van vrijgesteld, melding- en vergunningsplicht en werken wij de meetverplichting voor het onttrekken van grondwater en infiltreren van water nader uit*' (IBG, pagina 31)

Om aan te sluiten bij deze beleidsdoelen en negatieve effecten op de grondwatervoorraad en grondwaterafhankelijke functies in de toekomst te voorkomen, is aanvullende regulering van grondwateronttrekkingen en drainage gewenst. Deze herziening van het huidige beleid draagt bij aan een toekomstbestendig grondwaterbeheer dat bestand is tegen een veranderend klimaat.

Waterschap Vechtstromen heeft TAUW opdracht gegeven een voorstel uit te werken hoe deze herziening vorm te geven. Voorliggend rapport bevat de uitwerking van dit voorstel en dient als achtergrondrapport ter onderbouwing van het voor te stellen beleid voor grondwateronttrekkingen en drainage.

1.2 Proces

Voorliggend rapport en bijbehorende studie is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met interne en externe stakeholders. In diverse sessies zijn zij betrokken en geconsulteerd. De volgende partijen zijn gedurende de looptijd van deze studie geïnformeerd en betrokken:

- De aangrenzende waterschappen WDODelta en Rijn en IJssel
- De gemeenten in het beheergebied van Vechtstromen (middels een vertegenwoordiging)
- LTO
- Drents Agrarisch Jongeren Kontakt
- Overijsselse Agrarisch Jongeren Kontakt
- De terreinbeherende organisaties (middels een vertegenwoordiging)
- Vitens
- Provincie Overijssel
- Provincie Drenthe
- WMD

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het vertrekpunt van deze studie en gaat in op het huidige waterschaps-, provinciale- en Rijksbeleid op het gebied van grondwateronttrekkingen en drainage. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk uiteengezet hoe een herziening van het beleid op die thema's kan worden aangepakt. Hoofdstuk 3 geeft hier vervolgens uitwerking aan. Hoofdstuk 4 en 5 gaan vervolgens in op het voorstel hoe de herziening van het beleid vorm te geven.

2 Vertrekpunten van deze studie

Dit hoofdstuk bevat enerzijds een overzicht van het huidige waterschaps-, provinciale- en Rijksbeleid op het gebied van grondwateronttrekkingen en drainage. Anderzijds gaat dit hoofdstuk in op de methode die is toegepast om tot een herziening van het waterschapsbeleid te komen.

2.1 Huidig beleid

Aan de start van deze studie is een beleidsanalyse uitgevoerd. Daarbij is gekeken naar het huidige (grondwater)beleid van waterschap Vechtstromen, de regels in de waterschapsverordening en het grondwaterbeleid van de provincies Overijssel, Drenthe en Gelderland. De herziening van het waterschapsbeleid moet immers aansluiten bij het rijks- en provinciaal beleid en, daar waar wenselijk, bij het beleid van omliggende waterschappen. Dit zorgt voor eenduidige en uitlegbare regels voor de omgeving. Deze paragraaf bevat de belangrijkste conclusies uit de beleidsanalyse. Deze analyse geeft inzicht in de context en randvoorwaarden voor het nieuwe, op te stellen beleid. De volledige beleidsanalyse is opgenomen in bijlage 1.

2.1.1 Beleid waterschap

De reikwijdte van de waterschapsverordening voor grondwateronttrekkingen hangt samen met het provinciale gezag. De provincies Overijssel, Drenthe en Gelderland zijn bevoegd gezag voor grondwateronttrekkingen voor **industriële toepassingen >150.000 m^3** per jaar, **alle** grondwateronttrekkingen in verband met de **openbare drinkwatervoorziening** en de grondwateronttrekkingen voor bodemenergiesystemen. Het waterschap is bevoegd gezag voor alle grondwateronttrekkingen tot 150.000 m^3/jaar en onttrekkingen > 150.000 m^3/jaar mits het geen industriële toepassingen betreft.

Het huidige grondwateronttrekking- en drainagebeleid van waterschap Vechtstromen met de daaruit voortvloeiende regels en voorwaarden van het waterschap zijn vastgelegd in de waterschapsverordening. Een overzicht van de huidige regels en voorwaarden rondom grondwateronttrekkingen en drainage worden hieronder kort toegelicht en zijn uitgebreid opgenomen in bijlage 2.

Drainage

Onder drainage wordt verstaan: ‘Drains, kleine sloten, greppels en andere middelen voor de afvoer van water over en door de grond met als doel de grondwaterstand kunstmatig te beïnvloeden (bron: Bijlage I begripsbepalingen waterschapsverordening Waterschap Vechtstromen)’. Voor drainage geldt in het hele beheergebied van waterschap Vechstromen een vergunningsplicht. Deze is opgenomen in artikel 2.39 van de waterschapsverordening (‘het is verboden om zonder omgevingsvergunning drainagemiddelen aan te leggen en in stand te houden’).

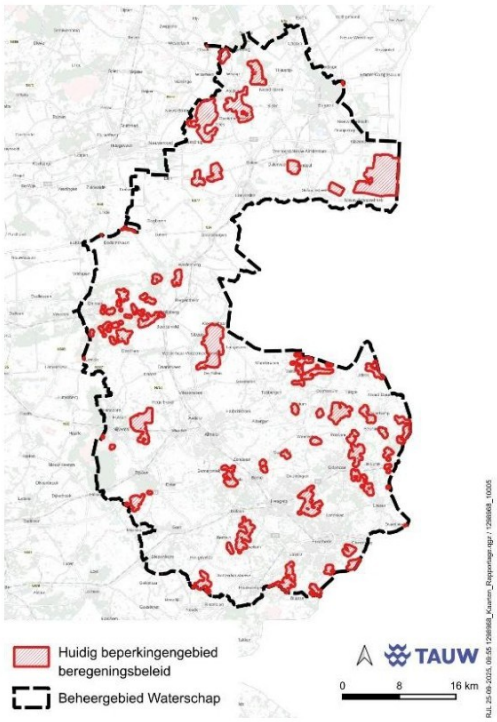
Grondwateronttrekkingen

De waterschapsverordening maakt onderscheid in meldingsplichtige en vergunningsplichtige onttrekkingen, waarbij de grenzen of iets meldings- of vergunningsplichtig is afhangt van de categorie. De volgende categorieën worden daarbij onderscheiden:

- Beregening en bevloeiing
- Bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering
- Grondwatersanering
- Veedrenking
- Brandblusvoorziening
- Industriële toepassing

Beperkingengebied

Rondom grondwaterafhankelijke natuurgebieden geldt in de huidige verordening een zogeheten beperkingengebied. Binnen deze zone is het verboden om grondwater te onttrekken voor beregening of bevloeiing als het debiet van de onttrekking meer dan 10m^3/uur is (artikel 4.9 van de waterschapsverordening). Figuur 2.1 geeft de huidige beperkingengebieden weer die binnen het waterschap van toepassing zijn.

Figuur 2.1 Huidige beperkingengebied (rode zones) grondwateronttrekkingen (bron: waterschapsverordening Waterschap Vechtstromen)

Integraal beleidskader grondwater (IBG) (Vechtstromen, 2024)
Het voorliggend onderzoek geeft, voor grondwateronttrekking en drainage, invulling aan het in april 2024 vastgestelde IBG. Eén van de strategische punten uit het IBG betreft een duurzame grondwatervoorraad. Dit betekent concreet dat grondwateronttrekkingen en drainage niet mogen leiden tot uitputting of aantasting van de grondwatervoorraad. Benutting van de grondwatervoorraad voor onttrekkingen is in het IBG benoemd als sluitstuk van de watervoorziening, omdat dit enkel bedoeld is voor hoogwaardig gebruik[1]. Dit is vastgelegd in de voorkeursladder uit het IBG en het afwegingskader rondom toestemming voor laagwaardig watergebruik.

De strategische punten van het IBG vormen de basis voor het voorliggend onderzoek en waar mogelijk zijn deze toegepast.

2.1.2 Provinciaal en Rijksbeleid

Provinciaal beleid
Het beheergebied van waterschap Vechtstromen ligt in drie provincies: Overijssel, Drenthe en (voor een klein deel in) Gelderland. Het provinciale waterbeleid van iedere provincie is vastgelegd in de Omgevingsvisie en -verordening en het regionaal waterprogramma. Per provincie is hieronder kort een samenvatting van de belangrijkste punten uit het beleid opgenomen. Dit vormen immers belangrijke kaders die meegenomen dienen te worden in de herziening van het waterschapsbeleid om tegenstrijdigheden te voorkomen.

Provincie Overijssel
In de Omgevingsverordening van provincie Overijssel zijn instructieregels voor waterschappen opgenomen voor grondwateronttrekkingen (art. 5.14). De huidige regelgeving met betrekking tot grondwateronttrekkingen is opgenomen in artikel 5.15, lid 2, van de Omgevingsverordening provincie Overijssel. Dit artikel vermeldt dat de plicht tot melden/vergunning voor *grondwateronttrekkingen en infiltreren van water in een grondwaterlichaam ligt op 50.000 m^3/jaar en voor tijdelijke grondwateronttrekkingen en infiltraties van in totaal 50.000 m^3/jaar*[2];

Op dit moment is provincie Overijssel bezig met het opstellen van een afwegingskader rondom waterbeheer (verwachte vaststelling eind 2025). Dit afwegingskader betreft alle vormen van water, waaronder dus ook grondwater. Het afwegingskader heeft tot doel meer duidelijkheid te scheppen met betrekking tot afwegingen in het waterbeheer en de provincie meer grip/overzicht te bieden op het waterbeheer;
Met betrekking tot kleine onttrekkingen is het voornemen om het beleid aan te scherpen door de grenzen voor de registratieplicht te verlagen naar 12.000 m^3/jaar en maximaal 10 m^3/uur.

[1] Hoogwaardig gebruik: Het gebruik van grondwater voor hoogwaardige toepassingen, zoals het maken van drinkwater, de productie van voedingsmiddelen en de bereiding van voedingsmiddelen voor menselijke consumptie. (IBG, 2024)
[2] Bron: https://omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart/documenten/akn-nl-act-pv23-2023-omgevingsverordening-2/regels#/akn/nl/act/pv23/2023/omgevingsverordening.pv23_80__chp_5__subchp_5.1

Provincie Drenthe
De huidige regelgeving van provincie Drenthe met betrekking tot grondwateronttrekkingen is opgenomen in artikel 10.18, lid 3, van de Omgevingsverordening provincie Drenthe. Dit artikel vermeldt dat; *'Het algemeen bestuur van de waterschappen bij waterschapsverordening regelt dat ten minste degene die meer dan 10 m^3 water per uur of meer dan 5.000 m^3 water per kwartaal onttrekt uit een grondwaterlichaam en degene die water infiltreert in een grondwaterlichaam voor andere doeleinden of in kleinere hoeveelheden dan genoemd in het eerste lid, de gegevens bedoeld in het eerste lid verstrekt aan het dagelijks bestuur[3];*

In het provinciaal beleid staat verder dat provincie Drenthe industriële onttrekkingen niet wil stimuleren vanwege het risico op onnodige uitputting van de grondwatervoorraad. Ook staat provincie Drenthe binnen grondwaterbeschermingsgebieden van waterwingebieden geen onttrekkingen toe ten behoeve van beregening, met uitzondering van veedrinkputten die niet dieper gaan dan 10 meter onder maaiveld.

In haar verordening heeft provincie Drenthe rondom de Natura 2000-gebieden onderzoekzones aangewezen. Bij aanleg van drainage en bij nieuwe grondwateronttrekkingen ten behoeve van beregening binnen deze onderzoekzones dient in deze zones een voortoets te worden uitgevoerd. Dit geldt tevens voor de op kaart aangeduide bufferzones zolang deze nog niet zijn gerealiseerd. De voortoets heeft tot doel na te gaan of er een verslechterend of significant verstorend effect optreedt ten opzichte van het Natura 2000-gebied.

Provincie Gelderland
Voor provincie Gelderland geldt dat de huidige regelgeving met betrekking tot grondwateronttrekkingen is opgenomen in artikel 6.1, lid 1, van de Omgevingsverordening Gelderland. Dit artikel geeft aan dat voor het bestuur van Waterschap Vechtstromen de instructieregels gesteld bij de Omgevingsverordening Overijssel ook voor het Gelderse deel van het beheergebied van dit waterschap geldt[4]. Kortom, hier gelden geen afzonderlijk regels.

2.2 Methode voor herziening waterschapsbeleid

Deze paragraaf beschrijft de aanpak die ten grondslag ligt aan de voorgestelde herziening van het waterschapsbeleid. Hoofdstuk 3 gaat vervolgens in op hoe deze aanpak is toegepast voor de herziening van het waterschapsbeleid.

[3] Bron: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR705506/6#chp_10__subchp_10.6__art_10.17
[4] Bron: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR705323/#chp_6__subchp_6.1__subsec_6.1.1

De huidige waterschapsverordening van waterschap Vechtstromen kent vier instrumenten voor het al dan niet toestaan van activiteiten op het gebied van grondwateronttrekkingen en drainage, te weten:

- Informatieverplichting: Bij deze lichtste vorm van regulering moet de initiatiefnemer bepaalde gegevens (uiterlijk) een bepaald moment aan het bevoegd gezag verstrekken. Het doel van dit instrument is vooral van informerend karakter. Het waterschap voor (voorafgaand aan de activiteit) geen inhoudelijke beoordeling uit. Een informatieplicht kan geen verbod inhouden
- Meldplicht: De meldplicht wordt gebruikt bij een verbod in de algemene regels, waarbij de activiteit alleen met voorafgaande melding mag worden uitgevoerd. Het verschil tussen de meldplicht en de informatieplicht is dat een meldplicht kan leiden tot een verbod als er geen correcte melding is gedaan
- Vergunningplicht: Een omgevingsvergunning is een instrument wat de mogelijkheid biedt om een activiteit met gevolgen voor de fysieke leefomgeving vooraf door het waterschap te toetsen. Een vergunningplicht houdt in dat het verboden is om bepaalde activiteiten te verrichten zonder een positief besluit op de aanvraag door het bevoegd gezag
- Verbod; tot slot is er het verbod op het uitvoeren van bepaalde activiteiten. In de (algemene) regels kunnen activiteiten worden benoemd die ten alle tijden verboden zijn

De herziening van het waterschapsbeleid is gericht op het herdefiniëren van de kaders van deze genoemde instrumenten, wanneer een activiteit van grondwateronttrekkingen en drainage in één van bovengenoemde categorieën valt. Hiervoor is gebruik gemaakt van de methode uit het onderzoek vanuit het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (RoyalHaskoningDHV, 2024). In bijlage 3.

Om te bepalen wanneer sprake is van een informatie-, meldings- of vergunningsplicht (of verbod) is gebruik gemaakt van een tweetal bouwstenen: maatwerk in categorieën en maatwerk per gebied (in dit onderzoek ook wel gebiedsdifferentiatie genoemd). Maatwerk in categorieën houdt in dat de wijze van regulering afhangt van de categorie. Een categorie kan zijn afgebakend in aard van de onttrekking (bijvoorbeeld beregening)), duur van onttrekking of de grootte van de onttrekking (op basis van pompcapaciteit en/of totaal volume onttrokken per jaar). Het onderscheid in categorieën is alleen van toepassing op grondwateronttrekkingen (en niet op drainage).

Maatwerk per gebied is gebaseerd op de toestand of mate van kwetsbaarheid van het grondwatersysteem. Per gebied geldt dan een ander regime: voor een gebied met daarin kwetsbare, grondwaterafhankelijke natuur kan een vergunningstelsel gelden. Voor een gebied waarin de toestand van grondwaterlichamen naar verwachting niet zal verslechteren, kan dan wellicht worden volstaan met een meldingsplicht (al dan niet gecombineerd met een meet- en registratieplicht).

In hoofdstuk 3 wordt uitgelegd hoe bovenstaande methode is toegepast voor de herziening van het beleid van waterschap Vechtstromen.

3 Gevoelige functies

Zoals in hoofdstuk 2 is beschreven zijn er verschillende bouwstenen (maatwerk per categorie of per gebied) om te bepalen wanneer sprake is van een informatie-, meldings- of vergunningsplicht (of verbod). Dit hoofdstuk licht toe hoe de bouwsteen ‘maatwerk per gebied’ zoals beschreven in paragraaf 2.2 is toegepast voor de herziening van het waterschapsbeleid. Het onderscheid in categorieën is alleen van toepassing op grondwateronttrekkingen (en niet op drainage) en is om die reden direct uitgewerkt in hoofdstuk 5.

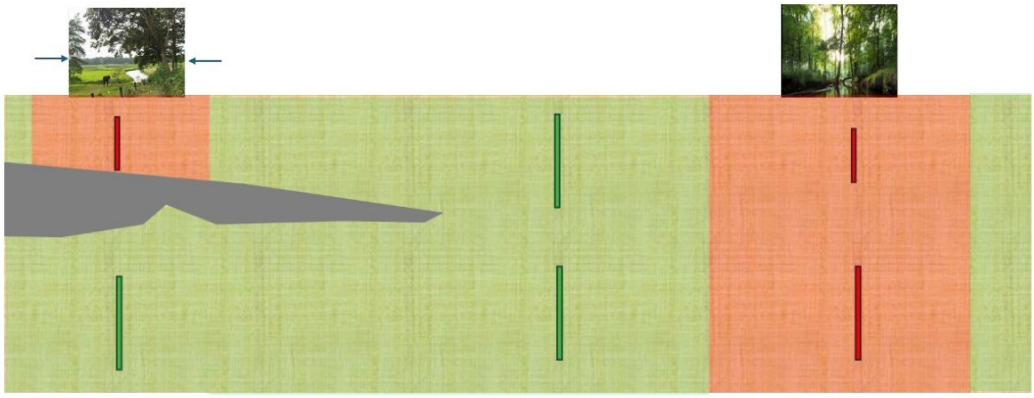
3.1 Maatwerk per gebied

Zoals reeds in paragraaf 2.2 beschreven is de keuze voor een aanpak gebaseerd op maatwerk per gebied (gebiedsdifferentiatie) gebaseerd op de toestand danwel de mate van kwetsbaarheid van het grondwatersysteem van een gebied. In voorliggend rapport wordt hiervoor de term gebiedsdifferentiatie gebruikt. Vanuit de gedachte van gebiedsdifferentiatie kan onderscheid gemaakt worden in zogenaamde standaard- en aandachtsgebieden. Standaardgebieden zijn die gebieden waar grotendeels algemene regels toegepast kunnen worden voor grondwateronttrekkingen en drainage. In aandachtsgebieden gelden juist specifieke regels dan wel verboden, gebaseerd op de toestand of mate van kwetsbaarheid van het grondwatersysteem.

3.2 De invloed van diepe onttrekkingen

Afhankelijk van de bodemopbouw kunnen maatwerkkeuzes per gebied worden gemaakt. De invloed van grondwateronttrekkingen, en in mindere mate drainage, hangt samen met de bodemopbouw. Daarom kan gebiedsdifferentiatie vanuit het idee van een 2D of 3D-benadering worden toegepast.

Figuur 3.1 geeft een schematische weergave van gebiedsdifferentiatie weer. De gedachte achter het figuur is dat rondom grondwatergevoelige functies een zone geldt voor specifieke regels of verboden (rode gebieden). Voor overige gebieden is dat niet van toepassing en vallen daarmee onder de noemer standaardgebieden (in groen weergegeven). Bij een benadering vanuit ruimtelijke zin is sprake van een 2D benadering.

Figuur 3.1 Schematische weergave van de standaardgebieden (groen) en aandachtsgebieden (rood))

Naast gebiedsdifferentiatie door de aanwezige gevoelige functies, biedt ook de ondergrond eigenschappen om differentiatie in de regels voor grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen aan te brengen. In figuur 3.1 is een grijze arcering opgenomen die een scheidende laag verbeeld in de ondergrond met voldoende weerstand, wat in potentie mogelijkheden biedt voor bijvoorbeeld onttrekking op diepte.

Diepe onttrekkingen in beheergebied Vechtstromen

De ondergrond van het beheergebied van Waterschap Vechtstromen kenmerkt zich hoofdzakelijk tot een zandpakket tot op de tertiaire kleien/afzettingen. Binnen dit zandpakket komen op diverse plaatsen scheidende lagen voor van verschillende formaties. Zie bijlage 4. Daarom is de mogelijkheid voor differentiatie in diepte onderzocht.

Binnen het beheergebied is voor 25 % van het oppervlak sprake van een significante weerstand (>500 dagen). Zie bijlage 5. Maar voor 15 % van de oppervlakte van het beheergebied is sprake van een (soms dunne) watervoerende laag onder een scheidende laag. Gezien het beperkt voorkomen van een watervoerende laag onder een scheidende laag en het feit dat een diepe onttrekking toch nog effect kan hebben op grondwatergevoelige functie of waarde (bijvoorbeeld door verandering van kwel), heeft geleid tot de conclusie geen differentiatie op diepte toe te passen in deze studie.

3.3 Gebiedsdifferentiatie en grondwatergevoelige functies

In voorliggende studie is 2D gebiedsdifferentiatie toepast om een afweging te maken voor welke grondwatergevoelige functies standaard- en aandachtsgebieden van toepassing zijn en dus effecten van grondwateronttrekkingen en drainage worden beperkt. Daarbij zijn de volgende grondwatergevoelige functies in ogenschouw genomen:

1. Natuur
2. Oppervlaktewater en KRW
3. Archeologie
4. Bodemdaling/zettingsgevoeligheid
5. (Mobiele) grondwaterverontreinigingen

In deze paragraaf wordt in 3.3.1 beschreven dat rondom grondwaterafhankelijk natuur aandachtsgebieden worden aangewezen. Voor de overige grondwatergevoelige functies bleek deze aanpak niet werkbaar. Effecten op grondwatergevoelige functies zoals KRW-watergangen en bodemdaling/zettingsgevoelige gebieden wordt beperkt middels het instellen van een tijdelijk onttrekkingsverbod bij lage grondwaterstanden (paragraaf 3.3.2). Voor het beperken van effecten op grondwatergevoelige functies archeologie en (mobiele) grondwaterverontreinigingen worden algemene regels gehanteerd. Dit is beschreven in paragraaf 3.3.3.

3.3.1 Gebiedsdifferentiatie op grondwaterafhankelijke natuur

Vanuit Europese wet- en regelgeving geldt de wettelijke verplichting dat grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen geen negatieve effecten mogen hebben op grondwaterafhankelijke natuur in Natura 2000-gebieden. Daarnaast is vanuit de landelijke overheid het beschermingsregime Natuur Netwerk Nederland vastgesteld (zogenaamde NNN-gebieden). Per provincie wordt hier op verschillende manieren invulling aan gegeven. Voor provincie Drenthe en Overijssel geldt dat er voor NNN geen ‘externe werking’ geldt. Dit betekent dat wanneer een activiteit buiten NNN ligt (ondanks een effect binnen NNN) is er geen NNN-beleid van toepassing.

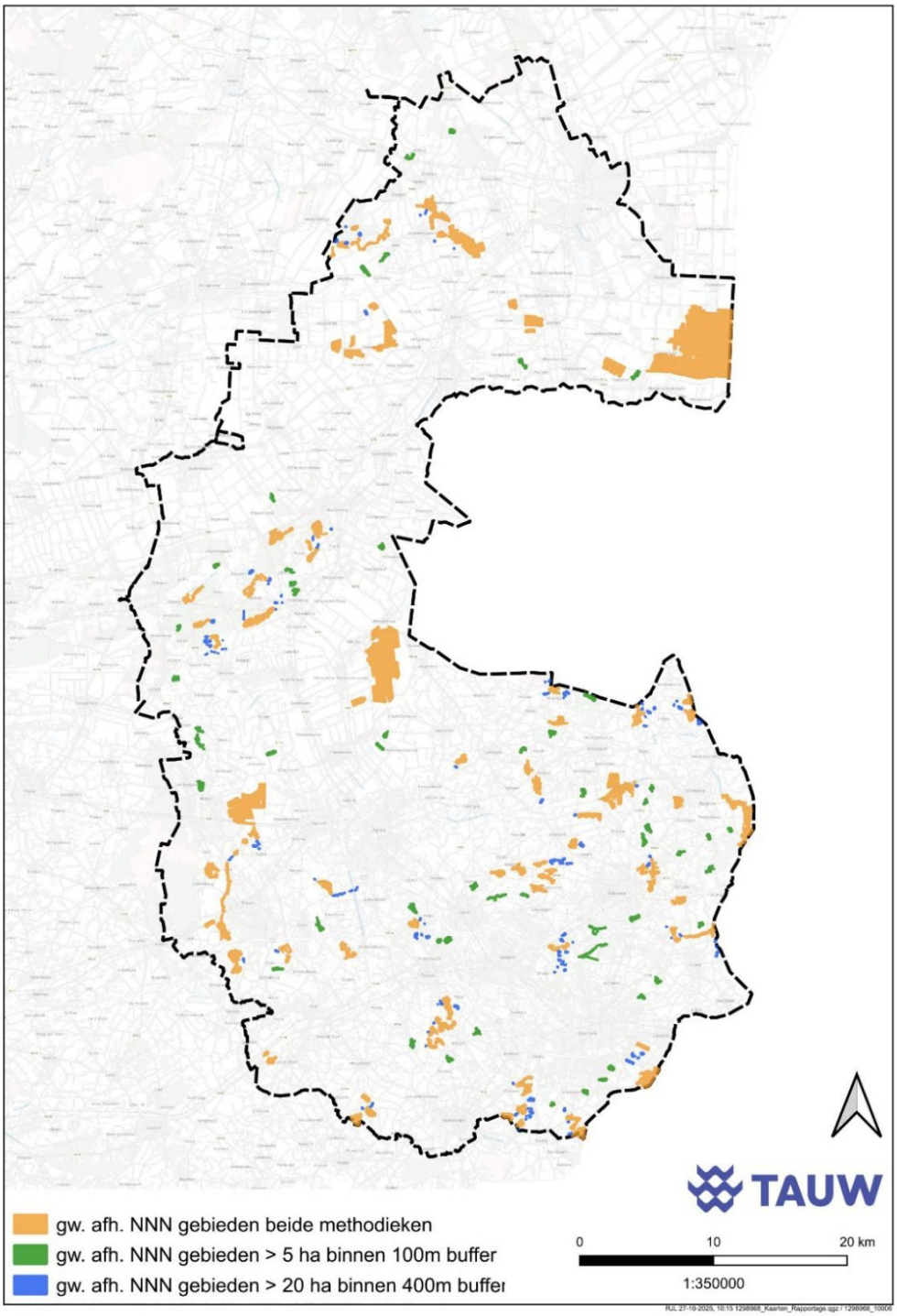
Het waterschap heeft een eigen keuze in hoe om te gaan met NNN-gebieden. Voorliggende studie stelt voor om, in lijn met het huidige waterschapsbeleid en het IBG[5], zowel voor Natura 2000-gebieden als voor de NNN-gebieden met grondwaterafhankelijke natuur aandachtsgebieden in te stellen. Voor de selectie van natuurgebieden, zoals Natura 2000 als NNN, met grondwaterafhankelijke terrestrische natuur wordt uitgegaan van gebieden met een minimale grootte van 5 hectare. Indien er meerdere natuurgebieden binnen 100 meter van elkaar liggen worden ze aangemerkt als één gebied (ook wel het nabijheidscriterium zoals toegelicht in onderstaand kader). Dit is een aanscherping van het huidige selectiecriterium voor grondwaterafhankelijke natuur bij het opstellen van de ‘verbodszones rondom grondwaterafhankelijke natuur’ in het huidige beregeningsbeleid (Rijn-Oost, 2012).

In bijlage 6 is een selectie opgenomen van de habitat- en beheertypen welke als grondwaterafhankelijk worden beschouwd. Er is uitgegaan van de meest actuele beheertypenkaart van de provincies.

[5] ‘Samenwerken aan duurzame instandhouding en waar nodig vergroting/verbetering van de kwantitatieve en kwalitatieve toestand van ons grondwater, in een veranderend klimaat en in een veranderende maatschappelijke context. Tegelijkertijd streven wij ernaar om grondgebruiksfuncties te bedienen in hun grondwaterbehoefte, terwijl wij ook kennis en expertise bieden om ruimtelijke keuzes te maken die het evenwicht bewaren tussen grondwatergebruiksfuncties en de beschikbaarheid van grondwater’. (IBG, 2024)

Selectiecriterium grondwaterafhankelijke natuur

Het voorstel is om het huidige selectiecriterium voor de grondwaterafhankelijke natuur aan te passen. Het huidige beleid is gebaseerd op een selectiecriterium van een minimale grootte van 20 hectare. Als gebieden binnen 400 m van elkaar liggen worden ze gezien als één gebied. In 2018 is een studie gedaan door Aequator waarbij gekeken is naar de mogelijkheden voor drainage rondom het NNN. In deze studie is een selectiecriterium aangehouden van een minimale grootte van 5 hectare. Dit is bepaald in overleg met de terreinbeherende organisaties en het waterschap. Indien ze binnen 100 m van elkaar liggen worden deze aangemerkt als één gebied (nabijheidscriterium). Voordeel van dit nieuwe selectiecriterium is dat de kleinere gebieden met waardevolle natuurwaarden ook bescherming krijgen, die in het huidige beleid niet worden meegenomen. Echter kleine snippers in de buurt van grotere gebieden vallen, vanwege het aangepaste nabijheidscriterium, hierdoor echter af. In onderstaande kaart is het verschil weergegeven. Het verschil tussen de twee methodes bedraagt 316 hectare, waarbij met het selectiecriterium van 5 hectare meer NNN wordt beschermd.

Kaart NNN: Grondwaterafhankelijke natuur binnen NNN met verschil tussen selectie op basis van 5 ha en 100 m van elkaar en 20 hectare en 400 m van elkaar

3.3.2 Bescherming door middel van tijdelijk onttrekkingsverbod

Voor de functies oppervlaktewater en KRW en bodemdaling/zettingsgevoeligheid wordt voorgesteld geen gebiedsdifferentiatie toe te passen. Om negatieve effecten op deze functies te voorkomen wordt een tijdelijk grondwateronttrekkingverbod in droge perioden in het groeiseizoen voorgesteld. Dit tijdelijke verbod zal in een aparte studie nader uitgewerkt moeten worden. In bijlage 7 is hiervoor een voorstel gedaan.

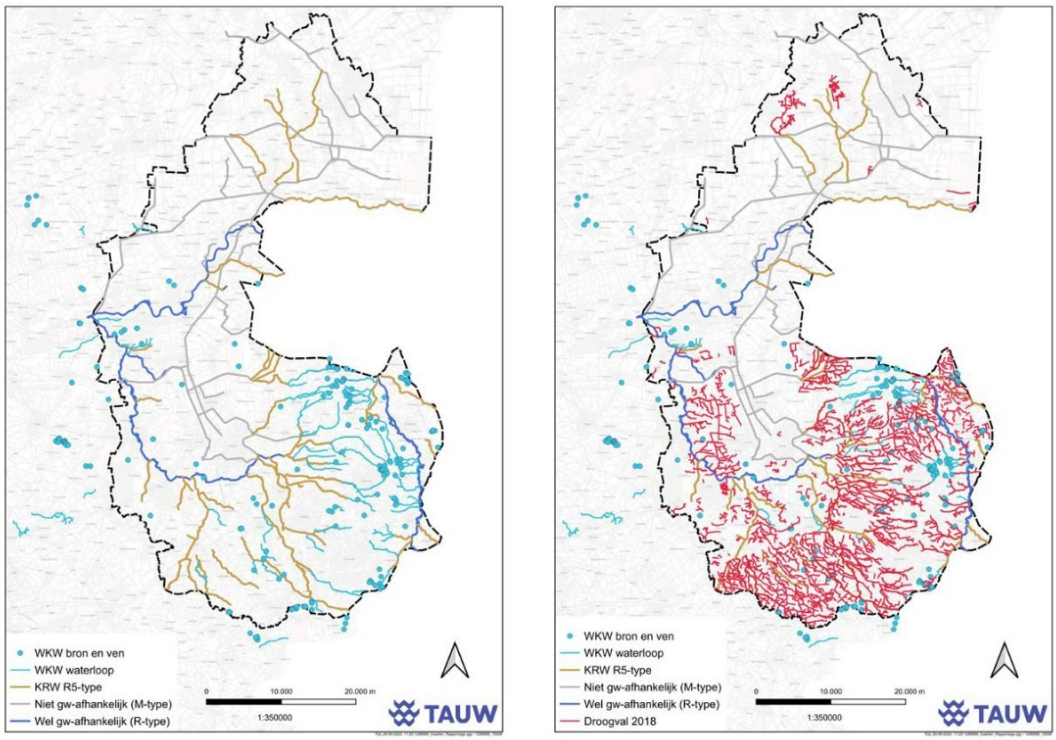
KRW-watergangen

Voor KRW-watergangen is de watervoerendheid gedurende de zomer een belangrijke voorwaarde voor het in stand houden van populaties marcofauna en vissen. Grondwateronttrekkingen en drainage kunnen negatieve invloed hebben op de watervoerendheid van de grondwaterafhankelijke KRW-waterlichamen. Naast de grodwaterafhankelijke KRW-waterlichamen zijn Waardevolle Kleine Wateren (WKW) ook grondwaterafhankelijk. Vooral in perioden van droogte staat deze watervoerendheid onder druk. Dit komt onder andere tot uiting in de mate van droogval. In figuur 3.3b is de droogvalkaart van 2018 opgenomen. Daaruit komt naar voren dat bijna alle WKW watergangen in 2018 zijn drooggevallen en een klein gedeelte van het R5 type van de KRW-wateren.

De grondwaterlichamen die deze KRW- en WKW-watergangen voeden beslaan het complete stroomgebied van de betreffende watergangen. Grondwateronttrekkingen en drainage in het stroomgebied van een KRW of WKW watergang hebben invloed op de watervoerendheid van de watergangen. Immers hoe meer water uit het gebied wordt gepompt des te minder grondwater is er voor voeding van deze KRW en WKW watergangen. Het verbieden van alle grondwaterontrekkingen en drainage in deze stroomgebieden is echter een zwaar middel.

Een andere optie is om de beperkingen te richten op de meest gevoelige periode, namelijk de zomerperiode. De droogval van deze watergangen treedt op in de zomerperiode in het geval van lage grondwaterstanden. Voorkomen dient de worden dat de grondwaterstanden in de zomerperiode te extreem uitzakken. Een middel om het risico van te lage grondwaterstanden in de zomerperiode te verkleinen is het instellen van een tijdelijk grondwateronttrekkingsverbod. Dit onttrekkingsverbod gaat in op het moment dat in het voorjaar/zomer de grondwaterstanden uitzakken tot onder een nader vast te stellen niveau. In bijlage 7 is een voorstel hiervoor opgenomen.

Ervan uitgaande dat drainage vooral bedoeld is voor het verlagen van de hogere grondwaterstanden en daarmee van minder grote invloed zijn op de lagere grondwaterstand, wordt voorgesteld in de stroomgebieden rondom de KRW- en WKW-watergangen geen beperkingen op te leggen voor drainage anders dan de standaard regels zoals opgenomen in hoofdstuk 4. Het kan echter wel een argument zijn om zoveel mogelijk peilgestuurde drainage toe te passen (zie verder ook hoofdstuk 4).

Figuur 3.2 Links (3.3a): Overzicht van de KRW-waterlichamen onderscheiden naar grondwaterafhankelijke en oppervlaktewaterafhankelijk. De oranje waterlopen betreffen KRW-waterlichamen type R5 (langzaamstromende middenloop/benendloop op zand). Met lichtblauw zijn de WKW-wateren aangegeven. Rechts (3.3b) met rood aangeven de droogvallende watergangen in 2018

Bodemdaling en zettingsgevoelige gebieden

Indien zettingsgevoelige bodems zoals veen droog gaan vallen, kan zetting optreden. Dit risico treedt op zodra de grondwaterstanden uitzakken tot grotere diepte dan in de langjarig gemiddelde situatie. Met name wanneer de grondwaterstanden uitzakken naar een niveau waarbij veenlagen droog komen te vallen. Grondwateronttrekkingen en drainage dragen bij aan het dalen van grondwaterstanden. In circa een derde van het beheersgebied van Vechtstromen is veen in de ondergrond aanwezig.

Het is onbekend waar exact zettingsgevoelige (veen)gronden aanwezig zijn in het beheersgebied van het waterschap. Figuur 3.3 bevat een veenkaart 2.0 (Vechtstromen, 2024b). Deze kaart laat geen duidelijke gebieden zien waar problemen te verwachten zijn ten aanzien van bodemdaling, alhoewel het risico in Zuid-west Drenthe wat groter lijkt dan elders. De beschikbare informatie over het daadwerkelijk nog voorkomen van veen als gevolg van vergravingen en oxidatie evenals inzicht in de veendikte is beperkt door onder andere beperkte boringen op diepte. Al met al ontbreekt het daardoor aan betrouwbare data voor het gehele beheergebied voor een goede ruimtelijke afbakening van de zettingsgevoelige bodems. Er lopen inmiddels initiatieven via de provincies en het waterschap om deze lagen beter inzichtelijk te maken.

Figuur 3.3 Veen in de ondergrond. (Vechtstromen, 2024b)

De onzekerheid van de exacte locaties van zettingsgevoelige gebieden en het feit dat het voor deze gebieden niet wenselijk is dat de grondwaterstanden in droge perioden dalen tot zeer lage standen is besloten voor deze functies geen gebiedsdifferentiatie toe te passen. Om invloed van grondwateronttrekkingen te beperken is voorgesteld in droge perioden een tijdelijk grondwateronttrekkingsverbod in te stellen.

3.3.3 Bescherming door middel van algemene regels

Voor het beperken van effecten op grondwatergevoelige functies archeologie en (mobiele) grondwaterverontreinigingen worden algemene regels gehanteerd. Dit wordt per onderdeel hieronder nader toegelicht.

Archeologie

Archeologische waarden kunnen negatief worden beïnvloed door grondwateronttrekkingen en drainage (bijvoorbeeld als ze tijdelijk of permanent boven de grondwaterstand komen te liggen). Aantasting van archeologische waarden ontstaat als de grondwaterstand daalt tot onder de in het verleden voorkomende laagste grondwaterstanden. In het huidige IBG heeft Waterschap Vechtstromen opgenomen om via inspanning en beleidsregels de grondwaterstanden/voorraad niet te laten zakken ten opzichte van het huidige niveau (bron: IBG). In het geval van een archeologisch monument grondwateronttrekking alsnog tot risico's voor archeologische waarden leiden. Per situatie moet worden beoordeeld of de ligging van het archeologische monument binnen de zone van de huidige laagste grondwaterstand (zonder onttrekking of drainage) risico's oplevert in vergelijking met de grondwaterstand die ontstaat door de geplande onttrekking of drainage.

Vanwege het situationele karakter wordt voorgesteld wordt om via de algemene regels zorg te dragen voor bescherming van archeologische waarden middels een specifieke zorgplicht. Daarmee ligt de verantwoordelijkheid voor toetsing van negatieve effecten op archeologische monumenten bij de initiatiefnemer van de onttrekking. Waterschap Vechtstromen kan in haar voorschrift een verwijzing opnemen naar een kaart die door initiatiefnemers kan worden gebruikt om de aanwezigheid van archeologische waarden te toetsen.
Hiermee zijn de archeologische waarden voldoende geborgd waardoor voor archeologie geen specifiek gevoelige gebieden worden aangewezen.

Grondwaterverontreinigingen

Het onttrekken van grondwater kan invloed hebben om aanwezige mobiele grondwaterverontreinigingen. In de Omgevingswet, voorheen Wet Bodembescherming, staat beschreven dat een derde geen negatieve invloed mag uitoefenen op grondwaterverontreinigingen. De Omgevingswet heeft aanvullend de doelen voor grondwater vanuit de Kader Richtlijn Water opgenomen.

Op basis hiervan mag een vergunning alleen worden verleend als deze verenigbaar is met de doelen voor het beschermen en behouden van de kwaliteit van het watersysteem, het vervullen

van maatschappelijke functies door het watersysteem, zoals drinkwater, maar ook de in het regionale waterprogramma opgenomen maatregelen (vgl. art. 8.84 BKL).

Aanvullend hierop is in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl, artikel 6.2) bepaald dat een waterschap geen omgevingsvergunning mag verlenen als er niet wordt voldaan aan de omgevingswaarden uit paragraaf 2.2.2.1, 2.2.2.2 en 2.2.2.3 van het Bkl. Vanuit het oogpunt van grondwaterkwaliteit betekent dit kort samengevat dat een omgevingsvergunning niet mag worden verleend als er sprake is van: een bedreiging voor de goede chemische toestand van het grondwater, de ecologische en chemische kwaliteit van KRW oppervlaktewaterlichamen of bedreiging van een grondwaterwinlocatie voor menselijke consumptie (provincie Utrecht en Gelderland, 2022).

Er wordt geconcludeerd dat de Omgevingswet in voldoende mate voorziet in het voorkomen van negatieve invloed op een grondwaterverontreiniging door derden. Daarnaast is het voorkomen en vanwege eventuele mobiele verontreinigingen geen duidelijke gebieden aan te wijzen. Het voorstel is daarom om voor grondwaterverontreinigingen geen gebiedsdifferentiatie toe te passen.

4 Drainage

Dit hoofdstuk bevat de uitwerking en onderbouwing voor het onderdeel drainage voor respectievelijk de standaardgebieden en de aandachtsgebieden. Dit hoofdstuk is onderverdeeld in 3 paragrafen:

- Paragraaf 4.1 met een beschrijving van de definitie en toepassingsbereik
- Paragraaf 4.2 met uitwerking van de regels voor drainage in de standaardgebieden
- Paragraaf 4.3 met uitwerking van de omvang van de aandachtsgebieden met bijbehorende regels
- Paragraaf 4.4 met een beschrijving van de overgangsperiode

4.1 Definitie en toepassingsbereik

Deze paragraaf gaat in op de definitie van drainage zoals gehanteerd in deze studie. De definitie van drainage wijkt af van de definitie zoals is opgenomen in de huidige waterschapsverordening. Daarmee wordt het toepassingsbereik van de regels in dit hoofdstuk beperkt tot de in deze paragraaf benoemde drainagemiddelen.

Volgens de huidige waterschapsverordening luidt de definitie van drainagemiddelen als volgt: '*Drains, kleine sloten, greppels en andere middelen voor de afvoer van water over en door de grond, met als doel de grondwaterstand kunstmatig te beïnvloeden*.' In deze paragraaf wordt eerst ingegaan op buisdrainage. Daarna volgt een toelichting op de definitie van sloten, greppels en andere middelen voor de afvoer van water.

Buisdrainage

Buisdrainage wordt vooral toegepast om natte gronden te draineren voor landbouwdoeleinden. Sporadisch wordt buisdrainage ook gebruikt voor het infiltreren van oppervlaktewater.
Er bestaan verschillende vormen van vrij afwaterende (zonder pomp) buisdrainagesystemen. In bijlage 8 is hiervan een overzicht opgenomen. Het meest voorkomende systeem is niet-peilgestuurde, enkelvoudige buisdrainage, waarbij elke drain individueel afwatert op een watergang. Daarnaast komt samengestelde buisdrainage vaak voor in situaties met peilgestuurde drainage (meerdere drains monden uit in een put, vanwaar het water via afvoerleiding op naar de watergang gaat). Soms komt het voor dat elke drain individueel peilgestuurd wordt ingericht.

In enkele gevallen worden drainageputten door middel van (dompel-)pompen geledigd op het oppervlaktewatersysteem. Hiermee wordt de buisdrainage actief onder het afwateringsniveau bemaald. Uitgangspunt is dat zodra er een mechanische installatie (pomp) aanwezig is en het geen afwatering onder vrij verval betreft, er geen sprake is van drainage, maar van horizontale actieve onderbemaling. Een dergelijke onderbemaling met pomp wordt gezien als grondwateronttrekking (zie hoofdstuk 5).

Bestaande drainage in bestaand stedelijk gebied en bestaande drainage ten behoeve van bebouwing en infrastructuur behoren niet tot het toepassingsgebied.

Sloten, greppels en andere middelen voor afvoer
De huidige waterschapsverordening geeft geen nadere definitie van 'kleine sloten, greppels en andere middelen voor de afvoer van water'. Het is echter belangrijk deze definitie te verduidelijken. Om deze definitie aan te scherpen is het goed om terug te grijpen op het doel van het drainage beleid zoals geformuleerd in het IBG: *het drainagebeleid is gericht op een betere balans tussen (grond-)water besparen, vasthouden, bergen en afvoeren en daarmee het voorkomen van overmatige afvoer van grondwater*'.

Voorgaande betekent dat alle middelen die een drainerende werking hebben op het grondwatersysteem behoren tot de definitie van sloten, greppels en andere middelen voor afvoer. Naast de buisdrainage zijn dit alle sloten en greppels met een bodem en/of peil beneden de grondwaterspiegel of andere middelen zonder actieve onttrekking. In bijlage 8 zijn de verschillende vormen van drainerende werking van watergangen (peilgestuurd, vrijafwaterend of combinatie) weergegeven. In vrij afwaterende gebieden wordt het drainageniveau van sloten en greppels bepaald door de bodemhoogte. In peilgestuurde gebieden wordt het drainageniveau bepaald door gehanteerde stuwpeilen (zie bijlage 8).

Uitzonderingsregel op voorgaande vormen alle bestaande leggerwatergangen en alle bestande watergangen langs infrastructuur en ontwateringsmiddelen in bestaand stedelijk gebied en rondom bebouwing. Deze uitzondering geldt omdat langs infrastructuur, in stedelijk gebied en rondom bebouwing een drooglegging nodig is om schade te voorkomen. De uitzondering voor de leggerwatergangen is gemaakt omdat deze naast de drainerende functie ook een specifieke afvoerende functie hebben en worden daarom anders ontworpen dan overige watergangen.

4.2 Standaardgebied en bijbehorende regels

De invloed van drainagemiddelen op de grondwaterstanden wordt bepaald door twee factoren:
- De gehanteerde drooglegging in de watergangen of buisdrainage (het drainageniveau)
- De dichtheid (h.o.h) van de drainagemiddelen

Deze twee factoren bepalen samen, in combinatie met de bodemopbouw, de mate van opbolling van grondwater tussen de drainagemiddelen.

4.2.1 Drainageniveau

Voor de standaardgebieden wordt een drainagebasis (drooglegging) van drainagemiddelen voorgesteld van maximaal 80 cm onder maaiveld. Dit niveau is vastgesteld op basis van meerdere redenen:

1. Met dit niveau kan voor het overgrote deel van de gewas-bodemcombinaties binnen het beheergebied de benodigde ontwateringsdiepte behaald worden (zie kader voor onderbouwing)
2. Daarnaast draagt de ondiepere ontwatering bij aan de doelstelling van het IBG om gebiedseigen water vast te houden in het systeem

Bijkomen voordeel is dat het naburige waterschap Rijn en IJssel dezelfde 80 cm -mv voor buisdrainage hanteert, wat zorgt voor eenheid in beleid in de regio.

Het beheergebied van Vechtstromen heeft een omvang van circa 225.000 hectare wat voor circa 60 % uit landbouw bestaat (= 135.000 hectare). Van die gronden geldt dat het aandeel landbouw op zandgronden, welke meestal dieper zijn gedraineerd, circa 70 % is (= circa 95.000 hectare). Uit informatie van STOWA is bekend dat circa 40 % van de zandgronden gedraineerd zijn. Indien de drainage van 1,2 m- mv wordt vervangen naar 0,8 m -mv geeft dit een hoeveelheid extra grondwater van meer dan 20 Mm^3.d

Voorgesteld wordt om in de regels op te nemen dat de constructie van het afwateringsniveau van de (peilgestuurde) buisdrainage technisch gezien niet lager dan 80 cm -mv mag zijn. Zie onderstaand kader voor een nadere toelichting. Daarmee is de regel te allen tijde controleerbaar en daarmee handhaafbaar. Voor overige drainagemiddelen (sloten, greppels en andere middelen) mag de bodem niet dieper zijn dan 80 cm -mv. Bij een diepere bodem moet de greppel of sloot worden voorzien van een stuw met een peil van maximaal 80 cm -mv.

*Ter onderbouwing van het gekozen afwateringsniveau van 80 centimeter onder het maaiveld is deze maat vergeleken met de optimale grondwaterstanden voor alle voorkomende gewas en bodemcombinaties binnen het beheergebied. Hiervoor is de Waterwijzer Landbouw (tabelversie 4.0.4) toegepast. Met de Waterwijzer is per gewas en bodemcombinatie de optimale GHG en GLG bepaald. De GHG is hierbij leidend voor de minimaal benodigde ontwateringsdiepte voor het betreffende gewas. In de onderstaande tabel zijn de optimale GHG en GLG per gewas weergegeven waarbij met de Waterwijzer de laagste opbrengstderving wordt berekend *.*

Tabel 4.1 berekende gemiddelde optimale GxG voor alle gewas-bodem combinaties binnen het beheergebied

gewas	gemiddelde optimale GHG over alle bodemtypes	gemiddelde optimale GLG over alle bodemtypes
gras (maaien)	61	120
gras (beweiden)	71	144
snijmais	92	161
wintertarwe	55	139
zomergerst	91	167
consumptieaardappel	58	113
zetmeelaardappel	58	113
zaai-uien	78	136
gemiddelde optimale GxG voor alle bodem en gewas combinaties	**70**	**137**

**Hiervoor is versie 3.0.0 van de WWL-gewasdatabase voor alle gewassen in de tabel toegepast. Voor de bodemtypes zijn de voorkomende BOFEK-codes binnen het beheergebied van het waterschap doorgerekend (totaal 42 codes).*

Vanwege klimaatverandering is het streven om zoveel mogelijk grondwater vast te houden en alleen te ontwateren als dit voor gewassen noodzakelijk is of om het land te kunnen bewerken. Om die reden wordt voorgesteld om voor nieuw aan te leggen drainage enkel peilgestuurde drainagemiddelen voor te schrijven en een verbod op te leggen voor nieuwe, niet peilgestuurde drainage. Peilgestuurde drainage maakt het mogelijk de drooglegging verder te verkleinen dan 80 cm onder maaiveld, bijvoorbeeld in perioden zonder gewasgroei of tijdens droogte. Hierdoor kan de grondwatervoorraad verder worden aangevuld ten opzichte van drainage met een vast peil. Daarnaast heeft peilgestuurde buisdrainage, waarbij de drains uitkomen in een drainageput die via een afvoerbuis op de sloot loost, als belangrijk voordeel dat het aantal uitmondingen in de sloot sterk wordt verminderd. Dit vergemakkelijkt het onderhoud van de watergangen. Aan deze voordelen zijn wel hogere aanleg- en onderhoudskosten verbonden.

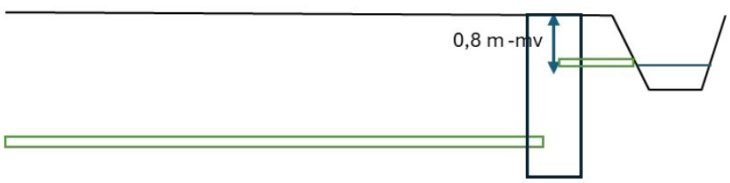
Kader: Diepteligging van de buisdrainage (in cm -mv)

Bij een hellend maaiveld is het niet wenselijk dat dieper wordt gedraineerd dan 80 cm -mv. Om dit te voorkomen is het een optie om extra regels op te nemen om de buisdrainagediepte aan te tonen (immers dit kan als het eenmaal is aangelegd niet worden gecontroleerd). Dit kan alleen plaatsvinden door middel van inmeting in hoogte van de buisdrains tijdens de aanleg. Een dergelijk voorschrift vraagt extra inspanning en daarmee kosten voor de initiatiefnemer.

Figuur 4.1 Links ongewenste drainagediepte, rechts gewenste drainagediepte; allebei bij hellend maaiveld

Voor het goed laten functioneren van buisdrainage is het in bepaalde gevallen ((bijvoorbeeld in het verband met het voorkomen van roestvorming) gewenst om de buizen dieper dan 80 cm -mv onder maaiveld te leggen. Dit is toegestaan mits de drainageniveau niet dieper komt te liggen dan 80 cm -mv. Dit kan door middel van het plaatsen van een drainageput met een afwateringsniveau. Het afwateringsniveau van deze drainageput (ook constructie-technisch) mag niet dieper dan 80 cm -mv van de insteek sloot zijn gelegen (zie onderstaande tekening).

Figuur 4.2 Schematische weergave van dieper liggende drainage (< 80 cm –mv) met put

4.2.2 Dichtheid (h.o.h) drainage

De dichtheid (h.o.h) van de drainage heeft betrekking op de hoeveelheid drainagemiddelen per perceel. Voorgesteld wordt om geen beperkingen op te leggen voor de hoeveelheid drainage. Het drainageniveau (drooglegging) is de bepalende factor voor de impact op het grondwatersysteem en haar omgeving. De dichtheid is vooral van belang voor de mate van ontwatering van het perceel en minder voor het effect naar de omgeving. Door geen voorwaarden op te nemen voor de dichtheid heeft een ondernemer zijn eigen vrijheid. Dit betekent dat een bedrijf in elk perceel drainage toe kan passen zolang dit gelijk of ondieper is dan het voorgestelde maximale drainageniveau van 80 cm -mv.

Ter voorkoming van grote piekafvoeren en eventuele snelle uitspoeling van (mest)stoffen kan overwogen worden om een regel op te nemen in de waterschapsverordening voor de h.o.h. afstand, bijvoorbeeld voor buisdrainage minimale h.o.h. van 2 m en voor sloten en greppels van minimaal h.o.h van 25 m.

4.3 Aandachtsgebieden en bijhorende regels

Zoals in hoofdstuk 3 is beschreven geldt dat rondom grondwaterafhankelijke natuurgebieden het voornemen is om een aandachtsgebied in te stellen. Uitgangspunt voor de omvang van deze zone is dat er geen negatieve effecten door drainage mogen ontstaan (zowel in voorjaar als zomer) op de grondwaterstanden in deze natuur. Daarmee is deze zone afhankelijk van de lokale bodemopbouw, hydrologische kenmerken en het drainageniveau. Daarnaast is deze afhankelijk van de ecohydrologisch functioneren van het betreffende grondwaterafhankelijke natuurgebied. In de praktijk wordt als richtlijn voor eventuele negatieve effecten op de grondwaterafhankelijke natuur de 5 cm verlagingcontour (jaarrond) gehanteerd. De 5 cm verlagingscontour is de gebruikelijk verlagingscontour voor het in beeld brengen van grondwaterstandsveranderingen als gevolg van vergunningsplichtige grondwateronttrekkingen waarvoor provincie of waterschap bevoegd gezag is.

Ter bepaling van de omvang van de zone van de aandachtsgebieden zijn een aantal mogelijkheden verkend, welke zijn opgenomen in bijlage 9. Deze zijn:

- Uniforme zonering voor alle grondwaterafhankelijke natuur (vaste maat)
- Maatwerkzone per natuurgebied
- Tijdelijke drainage

Uniforme zonering

Een vaste, uniforme maat voor de omvang van aandachtsgebieden rondom grondwaterafhankelijke natuurgebieden zou leiden tot een grote overbescherming van de natuurgebieden. Het effect van de drainage (stationaire benadering) is namelijk sterk afhankelijk van de opbouw en samenstelling van de ondergrond en de hydrologische kenmerken van een gebied. Dit betekent dat in sommige gebieden op basis van maatwerk een zone van minder dan 200 meter nodig is, terwijl in andere gebieden deze oploopt tot meer dan 1 km.

Maatwerk per natuurgebied

In 2018 heeft Waterschap Vechtstromen een studie laten uitvoeren ‘Bepaling hydrologische effectenzone van drainage en sloten rondom het NNN binnen waterschap Vechtstromen’. Hierbij heeft een uitwerking plaatsgevonden per natuurgebied op basis van lokale bodemparameters, het topsysteem en gecreëerde grondwaterstandsverlaging. De resultaten van de studie geven een gedetailleerd beeld van waar drainage is verboden of ondieper drainage kan worden toegepast op grond van de gekozen uitgangspunten.

Nadeel is dat deze methodiek leidt tot verschillende afstanden qua verbod of beperking rondom natuurgebieden. Dit betekent dat op percelen dicht bij het natuurgebied soms wel drainage is toegestaan, terwijl op grotere afstand van datzelfde natuurgebied geen drainage is toegestaan. Dit maakt het lastig uitlegbaar naar de omgeving.

Om deze reden is ook een tweede methode toegepast in deze studie, waarbij gerekend is met versimpelde en meer uniforme parameters per natuurgebied, zodat duidelijke zoneringen op verschillende afstanden van een natuurgebied ontstaan. Dit leidt in het algemeen echter tot grotere aandachtsgebieden dan de gebieden die voortkwamen uit de methode gehanteerd in de studie van 2018 en bovendien deels afwijken van het werkelijke hydrologische effect van drainage. Nadere verfijning van deze methodiek is nodig om goede gebiedsgerichte zonering te krijgen per natuurgebied.

Tijdelijke drainage

Er is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor tijdelijke drainage in een zone rondom grondwaterafhankelijke natuur. Tijdelijke drainage, wil zeggen dat middels peilgestuurde drainage tijdelijk de drains in werking worden gesteld en daarna weer dicht worden gezet (of op een hoger afwateringsniveau). Het resultaat van deze verkenning is in bijlage 9 weergegeven. De resultaten van deze verkenning laten zien dat er mogelijkheden liggen, maar dit leidt wel tot specifieke maatwerkregels. Overwogen kan worden om dit per gebied nader uit te werken. Een andere optie is om in de aandachtsgebieden niet over te gaan tot een verbod, maar tot vergunningsplicht waarbij de initiatiefnemer zelf moet aantonen dat er geen negatieve effecten ontstaan.

Conclusie

Geconcludeerd wordt voorgesteld om de zonering te baseren op maatwerk per gebied, waarbij de hierboven beschreven methode nader moet worden vastgesteld. Eén vaste uniforme maat voor alle natuurgebieden zou immers leiden tot een enorme overbescherming. Daarnaast liggen er mogelijkheden in zones rondom natuur (>200 m) om tijdelijke drainage toe te staan, zonder dat dit tot negatieve effecten leidt. Tijdelijke drainage wil zeggen dat de drains peilgestuurd worden gemaakt en slechts tijdelijk in gebruik worden gesteld. Dit biedt mogelijkheden voor grondeigenaren om tijdelijke de grondwaterstand te beïnvloeden, maar ook om zo veel mogelijk water vast te houden in perioden dat drainage niet nodig is. Nadere uitwerking hiervan is noodzakelijk per natuurgebied. Een andere optie is om dit bij de initiatiefnemer te laten die middels een vergunningsaanvraag aantoont dat er geen negatieve effecten ontstaan.

4.4 Overgangsperiode

Het voorstel is om het beleid (80 cm -mv) van toepassing te laten verklaren op alle reeds aanwezige drainagemiddelen in het landelijk gebied, met uitzondering van bestaande drainage, sloten, greppels ten behoeve van bebouwing (zowel in stedelijk als landelijk gebied) en infrastructuur. Ook de leggerwatergangen worden uitgesloten van dit beleid. Voor alle hierboven genoemde uitzonderingen geldt dat deze niet aangepast hoeven worden tot een ligging van -80 mv.

De aanpassingen van bestaande drainage naar de nieuwste eisen vraagt om een overgangsperiode. Dit omdat het niet realistisch wordt geacht dat alle te diep gelegen drainage per direct wordt aangepast naar de nieuwe hoogte. Naast aanpassingen van de bestaande drainagesystemen is inzicht in de aanwezigheid van drainage ook van groot belang. Om zicht te hebben op alle aanwezige drainage wordt voorgesteld om alle bestaande drainagemiddelen te melden bij het waterschap. Daarom wordt voorgesteld om een overgangsperiode in te stellen van 15 jaar. Dit komt overeen met de economische levensduur van buisdrainage. De levensduur van drainage zal van plek tot plek verschillen, afhankelijke van het drainagemateriaal, bodemcondities en mate van onderhoud. Een overgangsperiode van 15 jaar zou betekenen dat rond 2040 alle drainage moet voldoen aan de nieuwe regels.

Een andere optie zou een kortere overgangsperiode van 10 jaar zijn, in lijn met de ambitie van het IBG van het waterschap. Specifiek vanuit de ambitie van het waterschap om werk te maken van klimaatbestendig waterbeheer is een kortere overgangsperiode gewenst.

5 Grondwateronttrekkingen

In dit hoofdstuk is de uitwerking en onderbouwing voor het onderdeel grondwateronttrekkingen voor respectievelijk de standaardgebieden en de aandachtsgebieden opgenomen. Dit hoofdstuk is onderverdeeld in vier paragrafen:

- Paragraaf 5.1 met een beschrijving van de definitie en toepassingsbereik
- Paragraaf 5.2 met uitwerking van de regels voor grondwateronttrekkingen in de standaardgebieden
- Paragraaf 5.3 met uitwerking van de omvang van de aandachtsgebieden met bijbehorende regels
- Paragraaf 5.4 met een voorstel voor de overgangsperiode

5.1 Definitie en toepassingsbereik

5.1.1 Definitie

In de huidige verordening van het Waterschap wordt een onttrekkingsvoorziening gedefinieerd als '*een constructie om een wateronttrekkingsactiviteit in een oppervlaktewaterlichaam of grondwaterlichaam te verrichten*'. Gezien de aard van deze studie wordt in voorliggend rapport alleen de wateronttrekkingsactiviteit uit een grondwaterlichaam behandeld. Daarbij wordt aangesloten op de definitie uit de Omgevingswet van een grondwateronttrekking (lid b)[6].

De vraag in voorliggende studie is of de wateronttrekkingsactiviteit moet worden beschouwd per bron, per installatie of per bedrijf. De verschillende opties worden hieronder toegelicht:

- Per bron: Bedrijven van bijvoorbeeld 60 hectare gebruiken vaak meerdere bronnen om lange leidingen te voorkomen. Een maximale onttrekkingscapaciteit per bron is daarmee niet passen, dat zou ertoe leiden dat er per hectare te veel grondwater kan worden onttrokken. Dit is niet wenselijk
- Per bedrijf: Wanneer de norm per bedrijf wordt gehanteerd, zouden bedrijven met grote oppervlakten (bijvoorbeeld 200 hectare) eventueel vergunningvrij mogen onttrekken als kleine(re) bedrijven. Dit leidt tot scheve verhoudingen en kan bovendien lokaal tot een te grote belasting van het grondwatersysteem leiden wanneer meerdere kleine(re) bedrijven dicht bij elkaar liggen
- Per bron met een minimale afstand tussen de bronnen: De effecten van een grondwateronttrekking van 25.000 m³ per jaar reiken ongeveer 300 tot 500 meter. Om cumulatie te voorkomen zouden bronnen dan minimaal 600 tot 1000 meter uit elkaar moeten liggen. Elke bron zou daarbij afzonderlijk moeten worden geregistreerd. Deze aanpak is complex en lastig handhaafbaar
- Koppelen aan installatie. Hoewel dit aantrekkelijk lijkt, kunnen bedrijven eenvoudig meerdere installaties inzetten, waardoor de onttrekkingscapaciteit alsnog oploopt

[6] De definitie van een wateronttrekkingsactiviteit in de Omgevingswet luidt: Activiteit inhoudende:
a. het onttrekken van water aan een oppervlaktewaterlichaam,
b. het onttrekken van grondwater door een daarvoor bestemde voorziening, of
c. het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bestemde voorziening

Juridisch gezien gaat de Omgevingswet uit van een activiteit bij '*ieder menselijk handelen of nalaten waardoor een verandering of effect in de fysieke leefomgeving wordt of kan worden bewerkstelligd*.' Het beregenen door een bedrijf geldt daarmee als één activiteit, ongeacht de grootte van het bedrijf en de hoeveelheid bronnen en installaties dat het heeft. Hetzelfde geldt voor een bemaling, waarbij het gaat om de bemaling van het gehele project. Dit wordt ook gezien als één activiteit en niet dat elke filter of put voor de bemaling een afzonderlijke activiteit is. Uiteindelijk vraagt dit om een goede uitwerking in de waterschapsverordening, zodat de definities helder en daarmee de handhaafbaarheid duidelijk zijn.

5.1.2 Categorieën

Zoals eerder beschreven is het waterschap bevoegd gezag voor alle grondwateronttrekkingen tot 150.000 m^3/jaar en onttrekkingen > 150.000 m^3/jaar mits het geen industriële toepassingen betreft. In de huidige waterschapsverordening worden de volgende categorieën grondwateronttrekkingen onderscheiden:

- Beregening en bevloeiing
- Bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering
- Grondwatersanering
- Veedrenking
- Brandblusvoorziening
- Industriële toepassing

Daarnaast bestaan er ook nog andere categorieën, te weten:

- Kleinere onttrekkingen: zoals putten voor particuliere tuinen, vullen van zwembaden etc. Dit betreffen kleine onttrekkingen voor klein particulier gebruik
- Onttrekkingen die gebruikt worden voor drinkwater en andere toepassingen: bijvoorbeeld op recreatieterreinen

Voorgesteld wordt om de grenzen voor informatieplicht, meldingsplicht en vergunningsplicht (zie volgende paragrafen), alsmede de verplichting voor meet en registratie voor alle categorieën gelijk te houden. De reden hiervoor is het gelijkheidsprincipe. Alle grondwatergebruikers krijgen daarmee dezelfde rechten en plichten. Overwogen kan worden om voor de verschillende categorieën speciale regels of voorwaarden op te stellen om de onttrekkingshoeveelheden zo klein mogelijk te laten zijn en blijven. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld het verplicht stellen van retourbemaling of het toekennen van subsidies voor toepassing druppelirrigatie in plaats van beregening.

5.2 Standaardgebieden en bijbehorende regels

Voorgesteld wordt om voor de grondwateronttrekkingen onderscheid te maken in drie categorieën, conform de richtlijnen die vanuit het Ministerie van I&W zijn meegegeven:

1. Informatieplichtige onttrekkingen zonder registratieplicht.
2. Meldingsplichtige onttrekkingen met registratieplicht
3. Vergunningsplichtige onttrekking met registratieplicht

Onder een registratieplicht wordt verstaan het registreren van de pompcapaciteit en het meten en registreren van de onttrokken hoeveelheden in m^3/maand, m^3/kwartaal en m^3/jaar en deze jaarlijks (één keer per jaar) door te geven aan Waterschap Vechtstromen.

Daarnaast wordt voorgesteld om de grenzen voor de informatie-, melding- en vergunningplicht voor alle in 5.1 benoemde categorieën van grondwateronttrekkingen gelijk te trekken. Daarmee ontstaan eerlijke en duidelijke grenzen die gelijk zijn voor alle categorieën/vormen van grondwateronttrekking.

5.2.1 Informatieplichtige onttrekkingen zonder registratieplicht.

Voorgesteld wordt om kleinere grondwateronttrekkingen met een pompcapaciteit van 1 m^3/uur tot 5 m^3/uur informatieplichtig te maken, zonder dat hiervoor een registratieplicht geldt. De informatieplicht leidt ertoe dat gebruikers de locatie van de onttrekking (in x en y-coördinaten) en de diepte van de onttrekking (in m -mv) moeten doorgeven aan het waterschap. Door voor deze kleine grondwateronttrekkingen geen meet- en registratieplicht op te leggen ontstaat minder administratieve last (met bijbehorende kosten) voor de particuliere onttrekkingen. De gedachte hierbij is dat de maximale pompcapaciteit zoals vermeld op het typeplaatje in de praktijk vrijwel nooit wordt gehaald; dit betreft immers het theoretisch maximaal wateropbrengend vermogen zonder opvoerhoogte of leidingverliezen. Bovendien gaat het meestal om kleine tuinpompen of vergelijkbare apparatuur die slechts beperkt en niet continu wordt gebruikt.

Voor pompen zonder typeplaatje wordt voorgesteld deze te beschouwen als pompen met een capaciteit groter dan 5 m^3/uur, waardoor zij meldingsplichtig worden. Een uitzondering hierbij geldt voor handmatig aangedreven pompen (denk aan de gietijzeren zwengelpomp en het veedrenkpomp dat de koe met haar snuit aandrijft).

5.2.2 Meldingsplichte onttrekkingen met registratieplicht

Voorgesteld wordt om de meldingsplicht met meet- en registratieverplichting van de onttrekkingshoeveelheden in te laten gaan bij een pompcapaciteit van 5 m^3/uur tot maximaal 60 $m^{3/}$uur en een totale onttrekking van meer dan 12.000 m^3/jaar en minder dan 25.000 m^3/jaar. Dat maakt dat er sprake is van een onder- en bovengrens tot wanneer deze categorie van toepassing is. De beide grenzen worden hieronder toegelicht.

Toelichting op de ondergrens (pompcapaciteit van meer dan 5 m^3/uur en totale onttrekking van meer dan 12.000 m^3/jaar)

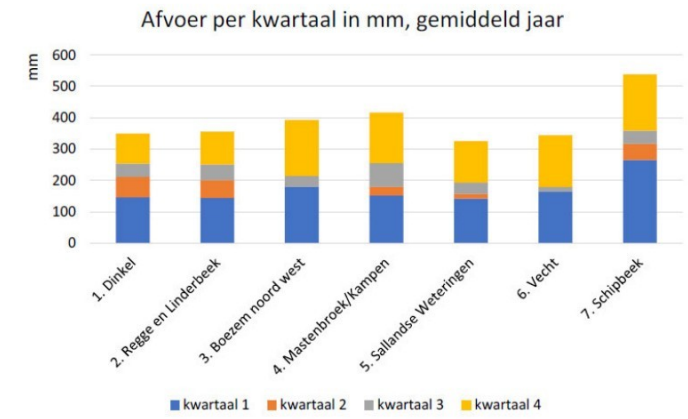
Provincie Overijssel heeft het voornemen om in haar provinciaal beleid grondwateronttrekkingen groter dan 10 m^3/uur en meer dan 12.000 m^3/jaar meet- en registratieplichtig te maken. Dat wil zeggen dat onttrekkers het debiet moeten meten en doorgeven aan het bevoegd gezag. Provincie Drenthe hanteert ook een meet- en registratieplicht voor onttrekkingen groter dan10 m^3/uur, maar dan bij een hoeveelheid van meer dan 5.000 m^3/kwartaal. Vanuit handhaving levert dit een knelpunt op. De 10 m^3/uur is te koppelen aan de pompcapaciteit en daarmee controleerbaar, maar de totale onttrekkingshoeveelheid is niet controleerbaar. Bij het continue draaien van een pomp van 10 m^3/uur geeft dit in theorie een hoeveelheid van meer dan 85.000 m^3/jaar. Om deze reden wordt voorgesteld de meldingsgrens met registratieverplichting te verlagen naar een pompcapaciteit van 5 m^3/uur. Voor de hoeveelheid wordt voorgesteld deze gelijk te trekken aan de grens zoals gehanteerd door provincie Overijssel. Dit is gelijk aan het toekomstig beleid van provincie Overijssel en strenger dan het beleid van Provincie Drenthe (5.000 m^3/kwartaal) voor het instellen als ondergrens voor de meldingsplicht. Overwogen kan worden om zowel de ondergrens van de Provincie Overijssel (12.000 m^3/jaar) als van de provincie Drenthe (5.000 m^3/kwartaal) op te nemen als ondergrens.

Toelichting op de bovengrens (pompcapaciteit van maximaal 60 m^3/uur en totale onttrekking van minder dan 25.000 m^3/jaar)

Het beargumenteerd vaststellen van de grens voor de overgang van melding naar vergunning is complex. Belangrijk uitgangspunt is dat achteruitgang in de grondwatervoorraad van de grondwaterstand moet worden tegengegaan en dat de fysieke leefomgeving geen hinder ondervinden van de activiteit. Als dit het geval is, is een zorgvuldige afweging middels een vergunning gewenst.

Om evenwicht (balanstechnisch) te houden in de grondwaterstand kan in theorie alleen de hoeveelheid water die wordt afgevoerd uit het gebied beschikbaar komen voor grondwateronttrekking. Balanstechnisch wordt evenwicht gehouden indien de hoeveelheid die voor grondwateronttrekkingen wordt gebruikt in mindering komt van de afvoer. In natte perioden is er altijd afvoer in het gebied. Dit betekent dat niet de voltallige hoeveelheid afvoer gedurende het jaar beschikbaar is voor grondwateronttrekkingen. Het is daarom realistischer om te kijken naar de afvoer in de kwartalen 2 en 3 van het kalenderjaar. In onderstaand figuur is deze afvoer weergegeven van enkele hoofdwatersystemen in Overijssel.

Afbeelding 6.5 Afvoer deelgebieden naar het hoofdwatersysteem in mm in een gemiddeld jaar

Figuur 5.1 Overzicht afvoer deelgebeden naar hoofdwatersysteem Overijssel (bron: XX)

Uit figuur 5.1 blijkt dat de 'zomerafvoer' van de kenmerkende beeksystemen op de hoge zandgronden zo'n 50 mm bedraagt. Bij een gemiddelde bedrijfsgrootte van 60 hectare betekent dit een hoeveelheid van circa 30.000 m^3 per bedrijf. De huidige meldingsgrens voor de strengste categorie (beregening en bevloeiing) bedraagt 25.000 m^3/jaar en ligt daarmee in dezelfde orde grootte. Op grond van deze redenatielijn is er geen aanleiding om de maximale hoeveelheid zoals in de huidige regels staat voor de categorie beregening en bevloeiing aan te scherpen. Wel wordt voorgesteld deze voor alle categorieën gelijk te trekken aan deze grens.

5.2.3 Vergunningsplichtige onttrekkingen met registratieplicht

Voorgesteld wordt om voor alle onttrekkingen groter dan de gehanteerde bovengrens bij de meldingsplichtige onttrekkingen een vergunningsplicht met registratieplicht op te nemen.

5.3 Aandachtsgebieden en bijbehorende regels

5.3.1 Omvang zone

In deze paragraaf wordt de omvang van de zone berekend rondom te beschermen natuurgebieden, de zogenaamde aandachtsgebieden. Uitgangspunt bij de berekeningen is dat een meldingsplichtige onttrekking (met een pompcapaciteit tussen de 5 en 60 m^3/uur en een onttrekkingshoeveelheid minder dan < 25.000 m^3/jaar) geen negatieve effecten heeft op de aanwezige natuurwaarden. Voor het bepalen van de grenswaarde in verlaging van wel of geen negatieve effecten dient eigenlijk per natuurgebied een ecohydrologische beschouwing worden gemaakt. Dit valt echter buiten de scope van de opdracht. Voor de grenswaarde is de 5 cm verlagingscontour gebruikt, welke in hydrologische studies veelal als ondergrens wordt beschouwd, op basis waarvan met een hydrologische berekening nog betrouwbaar kan worden berekend.

In deze studie zijn de berekeningen uitgevoerd met het programma MLU, welke op basis van analytische formules grondwaterstandsveranderingen stationair en instationair berekend, waarbij onderscheid kan worden gemaakt in verschillende watervoerende en weerstandsbiedende lagen. Voor de analyse zijn verschillende situaties doorgerekend met variaties in het doorlaatvermogen (kD-waarde) van de bodem, waarbij gevarieerd is met de doorlaatfactor (k-waarde) en dikte van het watervoerend pakket (D). De verschillende situatie geven de bandbreedte weer van de voorkomende watervoerende lagen in het beheergebied van Waterschap Vechtstromen, gebaseerd op REGIS en expert-judgement.

Uitgangspunt van de berekeningen is een cumulatieve berekening waarbij een afstand is aangehouden van 500 m tussen de onttrekkingsbronnen. Voor de berekening van de 'veilige afstand' (dit is de afstand tussen de onttrekking en de 5 cm verlagingscontour) is uitgegaan van een zomersituatie waarbij er geen grondwateraanvulling/-voeding plaatsvindt. Het effect is instationair berekend met een gemiddelde berging coëfficiënt van 0,2. Er is gerekend met een onttrekkingsdebiet van 10 m^3/uur en 60 m^3/uur. De watervoerende lagen met een beperkt doorlaatvermogen zijn alleen doorgerekend met 10 m^3/uur, dit omdat de watervoerendheid van deze situatie te beperkt is om grotere hoeveelheden uit te onttrekken.

In onderstaande tabel staan de berekeningsresultaten van de afstanden wanneer er geen effect meer optreedt als gevolg van een onttrekking binnen de meldingsgrens van 25.000 m^3/jaar.

Tabel 5.1 Berekende zone aandachtsgebieden bij verschillende bodemschematisaties en debieten

Berekende afstand (m)	k (m/dag)	D (m)	kD (m^2/dag)	Debiet (m^3/uur)	dagen	Waterbezwaar (m^3)
275	5	10	50	10	100	24000
400	5	50	250	10	100	24000
300	10	10	100	10	100	24000
450	10	50	500	10	100	24000
500	20	50	1000	10	100	24000
250	10	20	200	60	17	25000
300	10	50	500	60	17	25000
350	20	50	1000	60	17	25000
400	20	75	1500	60	17	25000

Bij een onttrekkinghoeveelheid van 25.000 m^3 bedraagt de invloedssfeer tussen de 250 en 500 m, afhankelijk van de geohydrologische situatie.

5.3.2 Mogelijkheden voor onttrekken grondwater binnen aandachtsgebied

Het huidige beleid kent een verbodszone van 200 m rondom de grondwaterafhankelijke natuurgebieden. Gekeken is bij verschillende bodemsituatie of er binnen de zone van 200 tot 500 meter afstand een mogelijkheid is om grondwater te onttrekken, zonder negatieve effecten te veroorzaken op de natuurwaarden Hiervoor zijn analytische berekeningen met MLU uitgevoerd.

Het resultaat hiervan is weergegeven in onderstaande tabel. De berekening laat zien dat op 200 meter minder kan worden onttrokken dan de ondergrens van de meldingsplicht (= 12.000 m^3/jaar). Uiteraard kan op 300 meter, danwel 400 meter weer meer dan blijkt uit de onderstaande tabel.

Tabel 5.2

Afstand tot natuur (m)	k (m/dag)	D (m)	kD (m^2/dag)	Debiet (m^3/uur)	dagen	Waterbezwaar (m^3/)
200	5	10	50	10	55	13200
200	5	50	250	10	35	8400
200	10	10	100	10	45	10800
200	10	50	500	10	35	8400
200	10	50	500	60	7	10080
200	20	50	1000	60	6	8640
200	20	75	1500	60	6	8640

5.3.3 Overzicht opties omvang zone aandachtsgebied

Op basis van het bovenstaande zijn er voor de bepaling van de omvang van de aandachtsgebieden rondom grondwaterafhankelijke natuur drie opties:

- Optie 1: Verbodszone van 500 m rondom alle grondwaterafhankelijke natuur. Dit betekent dat de verbodszone groter wordt dan opgenomen in het huidige beleid en voor sommige gebieden aan de ruime kant. Het voordeel is duidelijkheid en een eenduidige zonering voor alle natuurgebieden
- Optie 2: Verbodszone van 200 m rondom alle grondwaterafhankelijke natuur en een vergunningplicht in de zone van 200 tot 500 m afstand tot de grondwaterafhankelijke natuur (daarbij geldt dat er niet heel veel ruimte voor onttrekkingen is in deze gebieden). Hiermee blijft de verbodszone gelijk aan het huidige beleid en zijn er mogelijkheden in een zone tussen 200 m en 500 m rondom natuur. Nadeel is dat de bewijslast voor een vergunning bij de initiatiefnemer ligt waardoor er een groetere onzekerheid voor bedrijven in deze zone blijft
- Optie 3: Gebiedsgedifferentieerd beleid per natuurgebied. Per natuurgebied wordt de zone bepaald op basis van de invloedssfeer. Dit maatwerk per gebied leidt tot een minimale over- of onderbescherming. Een nadeel is dat het niet voor alle natuurgebieden een uniforme zone betreft

Voorgesteld wordt daarom om rondom alle grondwaterafhankelijke natuur (zoals beschreven in hoofdstuk 3) een zone te leggen van 500 m. Dit houdt het simpel en voor alle natuurgebieden gelijk en daarmee makkelijk uitlegbaar. Uiteraard is het ook mogelijk om per natuurgebied op grond van de plaatselijk aanwezige bodemsituatie een eigen zone te berekenen (gebiedsgedifferentieerde zone).

5.4 Overgangsperiode

Voorstel is om de nieuwe grenzen per direct in te laten gaan, zodra de verordening is vastgesteld. Echter eigenaren moeten wel in de gelegenheid worden gesteld om de installatie aan te passen (onder andere voorzien van debietmeter) en de gelegenheid hebben om een vergunning aan te vragen.

Het op relatief korte termijn inzicht krijgen in de onttrekkingshoeveelheden is een wens die breed wordt gedeeld. Om deze reden wordt voorgesteld om de overgangsperiode voor het op orde brengen van de bestaande installaties (debietmeting) en de vergunningen een relatief korte overgangsperiode te kiezen van bijvoorbeeld 3 jaar.

Rondom de natuurgebieden treedt de grootste verandering op. Aldaar zijn in het verleden onttrekkingsputten verplaatst tot buiten de 200 m zone. Bij de keuze van een zone groter dan 200 meter dienen deze putten opnieuw verplaatst te worden. Dit heeft een grotere investering en inspanning tot gevolg. Hiervoor wordt een overgangsperiode van 5 jaar voorgesteld.

6 Literatuurlijst

Aequator, 2018. Bepaling hydrologische effectenzone van drainage en sloten rondom het Natuur-Netwerk-Nederland binnen Waterschap Vechtstromen

ARCADIS, 2012. Onderzoek t.b.v. onttrekkingsregeling grondwater Rijn-Oost door grondwateronttrekkingen

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 20 juni 2024. Melding- en vergunningplicht (kleine) grondwateronttrekkingen. Bouwstenen voor mogelijke uitwerking

Provincie Drenthe, Omgevingsverordening. Geraadpleegd via Omgevingswet.overheid.nl

Provincie Gelderland en Utrecht, 2022. Toetsingskader verspreiding grondwaterverontreinigingen

Provincie Gelderland, Omgevingsverordening. Geraadpleegd via Omgevingswet.overheid.nl

Provincie Overijssel, Omgevingsverordening. Geraadpleegd via Omgevingswet.overheid.nl

Rijn-Oost, 2012. Beregeningsregeling Rijn-Oost, Technisch achtergronddocument

Waterschap Vechtstromen, 2024a. Integraal beleidskader grondwater. Toekomstbestendig grondwaterbeheer in een veranderend klimaat

Waterschap Vechtstromen, 2024b. Verkenning klimaatrobuust Vechtstromen

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Bijlage 1 Beleidsanalyse

Provinciaal beleidskader

Het beheergebied van Waterschap Vechtstromen valt binnen het grondgebied van drie provincies: provincie Overijssel, provincie Drenthe en Provincie Gelderland. Het strategische provinciale waterbeleid is opgenomen in de Omgevingsvisie en het Regionaal Waterprogramma. Het provinciale waterbeleid in Omgevingsvisie en Regionaal Waterprogramma vormt tezamen het beleidsmatig kader voor alle regionale oppervlaktewateren en het regionaal grondwater (en daarmee het regionaal waterbeheer). Het Regionaal Waterprogramma is hierbij uitvoeringsgericht en bevat concrete maatregelen.

Provincie Overijssel

Belangrijke punten uit het regionaal waterbeleid van de provincie Overijssel zijn:

- De provincie Overijssel is bezig met het opstellen van een afwegingskader rondom waterbeheer (verwachte vaststelling september/november 2025). Dit afwegingskader betreft alle vormen van water, waaronder dus ook grondwater. Het afwegingskader heeft tot doel meer duidelijkheid te scheppen met betrekking tot afwegingen in het waterbeheer en de provincie meer grip/overzicht te bieden op het waterbeheer;
- De huidige regelgeving met betrekking tot grondwateronttrekkingen is opgenomen in artikel 5.15, lid 2, van de Omgevingsverordening provincie Overijssel. Dit artikel vermeldt dat de plicht tot melden/vergunning voor *grondwateronttrekkingen en infiltreren van water in een grondwaterlichaam ligt op 50.000 m^3/jaar en voor tijdelijke grondwateronttrekkingen en infiltraties van in totaal 50.000 m^3/jaar*[7];
- De provincie Overijssel is voornemens de regelgeving met betrekking tot kleine onttrekkingen aan te scherpen door de grenzen voor de registratieplicht te verlagen naar 12.000 m^3/jaar en maximaal 10 m^3/uur;
- De provincie overweegt om de heffing voor heffingsplichtige onttrekkingen (huidige grens: > 100.000 m^3) te verhogen of grens voor de doelgroep te vergroten.

Provincie Drenthe

De huidige regelgeving van provincie Drenthe met betrekking tot grondwateronttrekkingen is opgenomen in artikel 10.18, lid 3, van de Omgevingsverordening provincie Drenthe. Dit artikel vermeldt dat; *'Het algemeen bestuur van de waterschappen bij waterschapsverordening regelt dat ten minste degene die meer dan 10 m^3 water per uur of meer dan 5.000 m^3 water per kwartaal onttrekt uit een grondwaterlichaam en degene die water infiltreert in een grondwaterlichaam voor andere doeleinden of in kleinere hoeveelheden dan genoemd in het eerste lid, de gegevens bedoeld in het eerste lid verstrekt aan het dagelijks bestuur*[8]*;*

[7] Bron: https://omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart/documenten/akn-nl-act-pv23-2023-omgevingsverordening-2/regels#/akn/nl/act/pv23/2023/omgevingsverordening.pv23_80__chp_5__subchp_5.1

[8] Bron: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR705506/6#chp_10__subchp_10.6__art_10.17

In het provinciaal beleid staat verder dat provincie Drenthe industriële onttrekkingen niet wil stimuleren vanwege het risico op onnodige uitputting van de grondwatervoorraad. Ook staat provincie Drenthe binnen grondwaterbeschermingsgebieden van waterwingebieden geen onttrekkingen toe ten behoeve van beregening, met uitzondering van veedrinkputten die niet dieper gaan dan 10 meter onder maaiveld.

In haar verordening heeft provincie Drenthe rondom de Natura 2000-gebieden onderzoekzones aangewezen. Bij aanleg van drainage en bij nieuwe grondwateronttrekkingen ten behoeve van beregening binnen deze onderzoekzones dient in deze zones een voortoets te worden uitgevoerd. Dit geldt tevens voor de op kaart aangeduide bufferzones zolang deze nog niet zijn gerealiseerd. De voortoets heeft tot doel na te gaan of er een verslechterend of significant verstorend effect optreedt ten opzichte van het Natura 2000-gebied.

Provincie Gelderland

Belangrijke punten uit het regionaal waterbeleid van de provincie Gelderland zijn:

- De huidige regelgeving met betrekking tot grondwateronttrekkingen is opgenomen in artikel 6.1, lid 1, van de Omgevingsverordening Gelderland. Dit artikel geeft aan dat voor het bestuur van Waterschap Vechtstromen de instructieregels gesteld bij de Omgevingsverordening Overijssel ook voor het Gelderse deel van het beheergebied van dit waterschap geldt[9]

Beleidskader Waterschap Vechtstromen

Voor het beleid van Waterschap Vechtstromen is gekeken naar twee documenten: het Integraal Beleidskader Grondwater (24 april 2024) en de Verkenning Klimaatrobuuster Vechtstroomgebied (januari 2024).

Integraal Beleidskader Grondwater

Waterschap Vechtstromen heeft in april 2024 het Integraal Beleidskader Grondwater vastgesteld. Het integraal beleidskader beschrijft hoe het waterschap haar ambities met betrekking tot grondwater in de praktijk wil brengen en wil omzetten in concreet beleid en acties. Binnen het beleidsontwikkelingsproces fungeert het Integraal Beleidskader Grondwater als richtinggevend en kaderstellend, en dient het als kapstok voor het vormgeven van toekomstig beleid met betrekking tot grondwater. Het Integraal Beleidskader Grondwater kadert daarmee toekomstig beleid in en stuurt op de zeven belangrijkste thema's die verbonden zijn met de grondwaterbeheertaak van het waterschap:

a. Bodemdaling
b. Bodemenergiesystemen
c. Grondwatervoorraad en grondwaterbeschikbaarheid
d. Grondwateronttrekkingen en drainage
e. Grondwateroverlast en -onderlast bebouwd gebied
f. Ruimtelijke ontwikkelingen
g. Grondwaterverontreiniging

[9] Bron: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR705323/#chp_6__subchp_6.1__subsec_6.1.1

Thema vier heeft betrekking op grondwateronttrekkingen en drainage. In het beleidskader is het volgende opgenomen over het onttrekkingen- en drainagebeleid:

> Onttrekkingen: herziening van ons beleid voor grond- en oppervlaktewateronttrekkingen, onder andere herijking van de huidige grenzen van vrijgesteld, melding- en vergunningplicht en werken wij de meetverplichting voor het onttrekken van grondwater en infiltreren van water nader uit;
> Drainage: het drainagebeleid is gericht op een betere balans tussen (grond)water besparen, vasthouden, bergen en afvoeren en daarmee het voorkomen van overmatige afvoer van grondwater.

Hiertoe hanteert het waterschap voor grondwateronttrekkingen en drainage de volgende strategische uitgangspunten:

> Beëindigen van bestaande of de vestiging van nieuwe grondwateronttrekkingen (daar waar Vechtstromen bevoegd gezag voor is) mogen niet leiden tot negatieve gevolgen ten aanzien van grondwateroverlast en/of -onderlast.
> Voorkomen dient te worden dat grondwateronttrekkingen en drainage en/of cumulatieve en temporele effecten van onttrekkingen en drainage uitputting of aantasting van de grondwatervoorraad tot gevolg hebben. Daarbij is de grondwatervoorraad leidend voor het vaststellen van de onttrekkingsmogelijkheden, niet het aantal grondwateronttrekkingen. Samen met onze gebiedspartners bepalen we vooraf hoe te handelen wanneer de draagkracht van het (grond)watersysteem wordt overschreden. Dit kan bijvoorbeeld door bepaling van een duurzaam winbare hoeveelheid grondwater.
> Wij voorkomen het overmatig afvoeren van grondwater door (buis)drainage. In en rondom kwetsbare gebieden is vervanging of nieuwaanleg van drainage niet toegestaan. In de overige gebieden hanteren wij een – nog nader te bepalen – maximale aanlegdiepte voor nieuwaanleg of vervanging van bestaande (buis)drainage. Ook verkennen wij per wanneer (jaartal) de bestaande drainagesystemen dienen te voldoen aan deze maximale aanlegdiepte. Tot slot stellen wij een termijn vast waarbinnen reeds aanwezige buisdrainage in en rondom kwetsbare gebieden buiten werking moet zijn gesteld.
> Lokale nadelige effecten van grondwateronttrekking en drainage, alsmede cumulatieve en/of temporele nadelige effecten van grondwateronttrekkingen en drainage dienen beperkt of voorkomen te worden. Wij beschouwen de effecten van alle grondwateronttrekkingen en drainage dan ook in onderlinge samenhang.
> Grondwateronttrekkingen en drainage – en daarmee grondwaterstandsverlagingen – mogen geen negatieve gevolgen hebben voor archeologisch waardevolle objecten en aardkundige waarden.
> De uitgangssituatie van de grondwaterkwaliteit mag als gevolg van grondwateronttrekking en drainage niet verslechteren.

Benutting van de grondwatervoorraad in de vorm van grondwateronttrekking is het sluitstuk van de watervoorziening, de voorraad is voornamelijk bedoeld voor hoogwaardig gebruik. Wij voorkomen dan ook laagwaardig gebruik van grondwater, waarbij wij de volgende voorkeursladder hanteren:

1. Inzetten op zuinig watergebruik
2. Benutten van gebiedseigen water
3. Gebruik van aanvoerwater vanuit het wateraanvoersysteem (binnen de gestelde kaders ten aanzien van wateraanvoer), en
4. Benutten van grondwater(voorraad)

Toestemming voor grondwateronttrekking ten behoeve van laagwaardig gebruik wordt niet verleend, tenzij de aanvrager kan aantonen dat de onttrekking geen negatief effect heeft of passende maatregelen zijn genomen om de grondwatervoorraad aan te vullen (denk aan verhogen organische stofgehalte, aanleg boerenstuwen, verondiepen greppels en verminderde drainage).
Regelgeving voor grondwateronttrekking en drainage is gestoeld op de bodemopbouw, de aanwezigheid van watervoerende lagen en (oppervlakte)watersysteemwerking, waarbij functies van nationaal, provinciaal en overig belang en de gevolgen van onttrekking voor de waterkwaliteit randvoorwaardelijk zijn voor de onttrekkings- en drainagemogelijkheden.

Verkenning Klimaatrobuuster Vechtstroomgebied
Waterschap Vechtstromen heeft in januari 2024 de Verkenning Klimaatrobuuster Vechtstroomgebied uitgevoerd. De verkenning is uitgevoerd door een werkgroep bestaande uit ambtenaren van het waterschap en externe deskundigen. Doel van de verkenning was om antwoord te geven op de vraag wat klimaatverandering in de periode tot circa 2050 betekent voor Waterschap Vechtstromen. Waar raakt de klimaatverandering de taken van het waterschap en hoe kan het waterschap omgaan met deze verandering?

Grondwater speelt een wezenlijke rol in het waterbeheer. Een rol die belangrijker wordt naarmate het klimaat verandert (2050-2100). Het KNMI (2023) verwacht dat extreme weersituaties, zoals langduriger periodes van droog weer, hitte en extremere regenbuien, vaker zullen voorkomen. Klimaatverandering leidt hiermee tot:

Veranderingen in de gemiddelde (hoogste en laagste) grondwaterstanden. In de winter stijgen de grondwaterstanden, in de zomer is juist sprake van een grondwaterstandsdaling. Hiermee neemt ook de dynamiek van de grondwaterstand (verschil winter-zomer) toe;
Toename van de effecten van onttrekkingen (drinkwater, landbouw, industrie) tijdens droge omstandigheden. Dit resulteert in een grotere daling in een ruimer gebied;
Het verder, sneller en vaker dalen van de grondwaterstanden onder de bodems of stuwpeilen van de beken, waardoor de beken niet meer gevoed kunnen worden door het grondwatersysteem en de stroming en waterkwaliteit afneemt. Veel beken gaan hierdoor eerder en langer droogvallen dan nu;

Bodemdaling als gevolg van lagere grondwaterstanden. Bodemdaling kan leiden tot schade aan infrastructuur (wegen, leidingen, funderingen van stuwen, et cetera) en bebouwing.

Verder is bekend dat de aanvulling van de grondwatervoorraad door wateraanvoer (door infiltratie van oppervlaktewater naar het grondwater) zich beperkt tot een smalle zone langs de waterloop (max. enkele tientallen meters). Dit heeft dus slechts effect op een klein deel van een stroomgebied. De verkenning beschrijft verschillende soorten, adaptieve maatregelen die ingezet zouden kunnen worden door het waterschap en de maatschappij om de waterbalans in het watersysteem op 'orde' te brengen en te houden. Hiertoe worden drie stappen met elk eigen oplossingsrichtingen en maatregelen onderscheiden waarbij, vanuit bestaand beleid, een voorkeursvolgorde wordt aangehouden: (1) vasthouden, (2) water sparen en (3) water aanvoeren.

Uit de verkenning blijkt dat van het al bestaande voorkeursbeleid (vasthouden, sparen, aanvoeren) vooral de oplossingsrichtingen vasthouden en sparen het meest klimaatrobuust zijn. Door vermindering van drainage (beken, sloten, buisdrainage) wordt meer water vastgehouden, wordt de grondwatervoorraad aangevuld en worden grondwaterstanden hoger. Ook blijkt het verminderen van gewasverdamping en het beperken van grondwateronttrekkingen effectief om verdere verdroging voorkomen. Dit type maatregelen sluit aan bij het zoeken naar oplossingen vanuit water en bodem sturend en is systeemgericht. De voor grondwater relevante stappen, oplossingsrichtingen en maatregelen zijn:

(1) Vasthouden – (a) vasthouden door minder draineren: Beken, sloten, greppels en drainagebuizen zijn aangelegd om percelen voldoende droog te krijgen voor de landbouw. Door verminderen van de drainerende werking van deze elementen wordt meer grondwater vastgehouden, neemt de grondwatervoorraad toe en worden grondwaterstanden hoger. Maatregelen die daarbij horen zijn onder andere het ondieper aanleggen of niet aanleggen van drainagebuizen en het verondiepen van bodem van watergangen.

(2) Sparen – (c) sparen door beperkingen grondwateronttrekkingen: Onttrekking van grondwater voor de drinkwatervoorziening en industrie verlaagt direct de beschikbare grondwatervoorraad. De toelaatbaarheid van de onttrekking wordt beoordeeld met een vergunningsprocedure. De druk op de beschikbare grondwatervoorraad neemt voor alle grondgebruikers toe. Daarom zullen in de toekomst, zowel bestaande als nieuwe, onttrekkers van grondwater moeten worden gebonden aan de beschikbare grondwatervoorraad op dat moment. De grondwaterstand is daarbij een goede indicator.

(2) Sparen – (e) sparen door minder beregenen: De onttrekkingen voor beregening zullen door bovenstaande verschuiven van het oppervlaktewater naar het grondwater. In droge perioden veroorzaakt beregening uit grondwater direct lagere grondwaterstanden en neemt de grondwatervoorraad hiermee af. Doordat aanvulling van deze voorraad tijd vergt ontstaat het risico op structurele daling van grondwaterstanden.

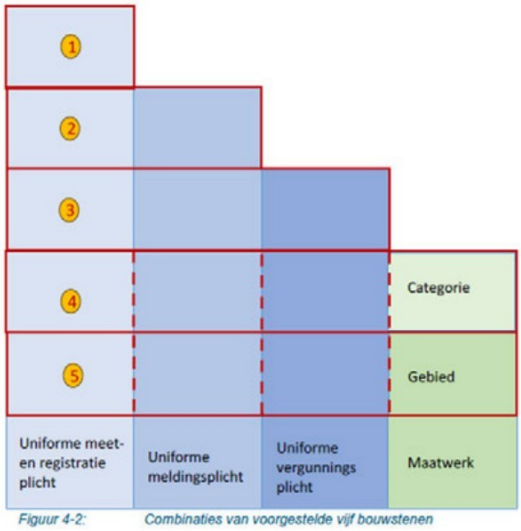
Klimaatverandering is al begonnen en heeft zowel drogere als nattere situaties tot gevolg. Uit de klimaatverkenning voor waterschap Vechtstromen blijkt dat het waterschap de nattere situaties goed aan kan (wateroverlast, veiligheid). De droge situatie echter niet. Het advies aan het waterschap luidt dan ook, onder andere, om de regie te nemen bij de invulling van het grondwaterbeheer om de klimaatadaptatie effectiever te kunnen aanpakken.

Bouwstenen voor mogelijke uitwerking (melding- en vergunningplicht kleine grondwateronttrekkingen

In opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zijn in 2024 bouwstenen opgesteld voor een betere registratie en regulering van de kleine grondwateronttrekkingen. Het gaat hierbij om bouwstenen voor kleine onttrekkingen, zoals onttrekkingen voor beregening van landbouwgewassen, bemaling van infrastructuur, kleinere industriële toepassing, eigen watervoorziening voor recreatieterrein, watervoorziening voor de particuliere tuin of zwembad en voor veedrenking.

Uitgangspunt van voor de uitwerking van het nieuwe grondwateronttrekkings- en drainagebeleid is het gebruik maken van deze bouwstenen. In onderstaand kader is de samenvatting van deze bouwstenen weergegeven. Het huidige beleid van waterschap Vechtstromen maakt voor een belangrijk deel al gebruik van deze bouwstenen (nr 1 t/m 4). Mogelijke toevoeging

1. Het schema begint bovenin met alleen de verplichting tot meten en registreren (informatieplicht);
2. De extra melding zorgt ervoor dat het bevoegd gezag bij aanvang van de onttrekking op de hoogte is. Zo nodig kan het bevoegd gezag maatwerkvoorschriften stellen;
3. De Uniforme vergunningplicht geeft het bevoegd gezag meer mogelijkheden om te interveniëren in de onttrekking (meer sturing). Door een individuele beoordeling en toestemming kunnen gericht per onttrekking beperkingen worden opgenomen in de voorschriften die zijn verbonden aan de vergunning;
4. Maatwerk waarbij regels per categorie onttrekking worden opgesteld. Deze indeling kan gebruikt worden voor zowel de meet en registratieplicht, de meldingsplicht als de vergunningplicht. Maatwerk in categorieën helpt om het nodige maatwerk te kunnen leveren per categorie. Ieder categorie kent zo een gelijk speelveld. Deze benaderingswijze sluit goed aan bij de huidige praktijk;
5. Maatwerk waarbij regels per gebied worden opgesteld. Deze indeling kan gebruikt worden voor zowel de meet en registratieplicht, de meldingsplicht als de vergunningplicht. Regels zijn strenger in gebieden waar meer negatieve effecten zijn te verwachten. Dit helpt om de instrumenten zo efficiënt mogelijk in te zetten en sluit aan bij huidige praktijk.

Figuur 4-2: Combinaties van voorgestelde vijf bouwstenen

Voorstel voor categorieën

De huidige voorwaarden voor wateronttrekkingsactiviteiten zijn opgenomen in hoofdstuk 4 van de Waterschapsverordening van Waterschap Vechtstromen. Hierin zijn maatwerkregels per categorie opgenomen. In tabel 2.1 zijn de huidige gehanteerde categorieën opgenomen. Daarbij is ook een samenvatting van de huidig gelden grenzen voor meld- en vergunningplicht voor de onderscheiden categorieën aangaande wateronttrekkingsactiviteiten op het moment van schrijven. De relevante artikelen uit de Waterschapsverordening zijn in bijlage 2 toegevoegd.

Voorstel is een tweetal categorieën toe te voegen om daarvoor de mogelijkheid te geven specifieke regulering op te stellen, mede ingegeven door het feit dat deze onttrekking in aantal en ook omvang de laatste jaren vermoedelijk aanzienlijk zijn toegenomen en onder invloed van klimaat (droogte) nog verder zullen toenemen.

- Eigen watervoorziening voor recreatieterreinen
- Eventueel watervoorziening voor de particuliere tuin of zwembad

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Tabel B1.1 Geldende grenzen meld- en vergunningsplicht wateronttrekkingsactiviteiten conform Waterschapsverordening Vechtstromen

Onderwerp	Meldplicht	Vergunningsplicht
Beregening en/of bevloeiing	5 werkdagen voor begin werkzaamheden, wanneer: • De capaciteit van de pomp meer dan 10 m³ per uur en niet meer dan 60 m³ per uur is • De duur van de aaneengesloten onttrekking minder of gelijk is aan 90 dagen; en • De totale grondwateronttrekking minder of gelijk is aan 25.000 m³	Wanneer: • Niet voldaan wordt aan algemene regel (artikel 4.3) • Niet voldaan wordt aan meldplicht (artikel 4.4) • De onttrekking is voor het drooghouden van een ondergronds bouwwerk • De onttrekking een andere reden dan genoemd in deze verordening heeft en de capaciteit van de pomp meer dan 10 m³ per uur is
Bouwput bemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering	5 werkdagen voor begin werkzaamheden, wanneer: • Het debiet van de onttrekking meer dan 10 m³ per uur is • De duur van de aaneengesloten onttrekking langer dan 2 dagen en korter of gelijk aan 56 dagen is • In een aaneengesloten periode van 30 dagen niet meer dan 50.000 m³ wordt onttrokken; en • De totale grondwateronttrekking minder of gelijk is aan 200.000 m³ 14 werkdagen voor begin werkzaamheden, wanneer: • Het debiet van de onttrekking meer dan 10 m³ per uur is • De duur van de aaneengesloten onttrekking langer dan 56 dagen en korter of gelijk is aan 180 dagen • In een aaneengesloten periode van 30 dagen niet meer dan 50.000 m³ wordt onttrokken; en • De totale grondwateronttrekking minder of gelijk is aan 200.000 m³	Wanneer: • Niet voldaan wordt aan algemene regel (artikel 4.3) • Niet voldaan wordt aan meldplicht (artikel 4.4) • De onttrekking is voor het drooghouden van een ondergronds bouwwerk

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Onderwerp	Meldplicht	Vergunningsplicht
Grondwatersanering	5 werkdagen voor begin werkzaamheden, wanneer: • Het debiet van de onttrekking meer dan 10 m³ per uur is • De duur van de aaneengesloten onttrekking langer dan 2 dagen en korter of gelijk aan 56 dagen is • In een aaneengesloten periode van 30 dagen niet meer dan 50.000 m³ wordt onttrokken; en • De totale grondwateronttrekking minder of gelijk is aan 200.000 m³ 14 werkdagen voor begin werkzaamheden, wanneer: • Het debiet van de onttrekking meer dan 10 m³ per uur is • De duur van de aaneengesloten onttrekking langer dan 56 dagen is • In een aaneengesloten periode van 30 dagen niet meer dan 50.000 m³ wordt onttrokken; en • In een aaneengesloten periode van 365 dagen de totale grondwateronttrekking minder of gelijk is aan 200.000 m³	Wanneer: • Niet voldaan wordt aan algemene regel (artikel 4.3); • Niet voldaan wordt aan meldplicht (artikel 4.4); • De onttrekking is voor het drooghouden van een ondergronds bouwwerk.
Veedrinking	n.v.t.	n.v.t.
Brandblusvoorziening	n.v.t.	n.v.t.
Industriële toepassing	n.v.t.	Wanneer: • De capaciteit van de pomp meer dan 10 m³ per uur is en in een aaneengesloten periode van 365 dagen niet meer dan 150.000 m³ wordt onttrokken

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Bijlage 2 Relevante artikelen

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Afdeling 1.3 Aanwijzing en begrenzing van beperkingengebieden

Artikel 1.4 Beperkingengebieden

1. De geometrische begrenzing van het beperkingengebied met betrekking tot het beheergebied in beheer bij het waterschap is opgenomen in het geometrische informatieobject Beheergebied Vechtstromen in de bijlage bij deze verordening.
2. De geometrische begrenzing van het beperkingengebied met betrekking tot waterstaatswerken in beheer bij het waterschap is opgenomen in het geometrische informatieobject waterstaatswerken in de bijlage bij deze verordening.
3. De geometrische begrenzing van het beperkingengebied met betrekking tot oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het waterschap is opgenomen in het geometrische informatieobject oppervlaktewaterlichamen in de bijlage bij deze verordening.
4. De geometrische begrenzing van het beperkingengebied met betrekking tot de waterkeringen in beheer bij het waterschap is opgenomen in het geometrische informatieobject waterkeringen in de bijlage bij deze verordening.
5. De geometrische begrenzing van het beperkingengebied met betrekking tot het onttrekken van oppervlaktewater voor beregening en bevloeiing in het door het bestuur aangewezen gebied in beheer bij het waterschap is opgenomen in het geometrische informatieobject onttrekken oppervlaktewater in de bijlage bij deze verordening.
6. De geometrische begrenzing van het beperkingengebied met betrekking tot het onttrekken van grondwater voor beregening en bevloeiing in het door het bestuur aangewezen gebied in beheer bij het waterschap is opgenomen in het geometrische informatieobject onttrekken grondwater in de bijlage bij deze verordening.
7. De geometrische begrenzing van het beperkingengebied met betrekking tot het winterbed van de Vecht in beheer bij het waterschap is opgenomen in het geometrische informatieobject winterbed Vecht in de bijlage bij deze verordening.
8. De geometrische begrenzing van het beperkingengebied met betrekking tot de Boven Dinkel in beheer bij het waterschap is opgenomen in het geometrische informatieobject boven Dinkel in de bijlage bij deze verordening.
9. De geometrische begrenzing van het beperkingengebied met betrekking tot aangewezen oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het waterschap is opgenomen in het geometrische informatieobject aangewezen oppervlaktewaterlichamen in de bijlage bij deze verordening.
10. De geometrische begrenzing van het beperkingengebied met betrekking tot niet-aangewezen oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het waterschap is opgenomen in het geometrische informatieobject Niet-aangewezen oppervlaktewaterlichamen in de bijlage bij deze verordening.

11. De geometrische begrenzing van het beperkingengebied met betrekking tot het aanleggen van droogtestuwen in beheer bij het waterschap is opgenomen in het geometrische informatieobject Droogtestuwen in de bijlage bij deze verordening.

Afdeling 1.5 Zorgplicht en maatwerkvoorschriften

Artikel 1.7 Zorgplicht watersysteem en zuiveringtechnisch werk

1. Een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn activiteiten nadelige gevolgen kan hebben voor het watersysteem of een zuiveringtechnisch werk is verplicht:
    a. alle maatregelen te nemen of activiteiten te laten die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
    b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken;
    c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd;
    d. op eerste aanzegging van het dagelijks bestuur een werk te verwijderen wanneer dit naar het oordeel van het dagelijks bestuur geen functie meer vervult.
2. Onder het voorkomen van nadelige gevolgen voor het watersysteem als bedoeld in het eerste lid, wordt in ieder geval verstaan het voorkomen van:
    a. grond- en oppervlaktewaterschaarste, grond- en oppervlaktewateroverlast, overstromingen en inundaties;
    b. aantasting van de bestaande staat van een waterstaatswerk;
    c. aantasting van de stabiliteit van bodem en taluds
    d. de nadelige gevolgen voor de staat, de kerende hoogte, de stabiliteit en het waterkerend vermogen van de waterkering;
    e. de aantasting van de erosiebestendige bekleding van de waterkering;
    f. de belemmering van de doorstroming in een oppervlaktewater of in het grondwater;
    g. het belemmeren van de afvoer van kwel- en regenwater bij de waterkering;
    h. verslechtering van de bergings-, aan- en afvoercapaciteit van het oppervlaktewaterlichaam;
    i. belemmering van de inspectie- of onderhoudswerkzaamheden aan het watersysteem;
    j. verslechtering van de chemische of ecologische grond- en oppervlaktewaterkwaliteit;
    k. het gebruik van uitlogend materiaal;
    l. belemmering van de vervulling van maatschappelijke functies van het watersysteem.

3. Onder het voorkomen van nadelige gevolgen als bedoeld in het eerste lid, wordt in geval van een lozingsactiviteit in ieder geval verstaan dat:
    a. alle passende preventieve maatregelen tegen milieuverontreiniging worden getroffen;
    b. de beste beschikbare technieken worden toegepast;
    c. geen significante milieuverontreiniging wordt veroorzaakt;
    d. alle passende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet;
    e. lozingen op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk doelmatig kunnen worden bemonsterd;
    f. metingen representatief zijn en monsters niet worden verdund; en
    g. meetresultaten op geschikte wijze worden geregistreerd, verwerkt en gepresenteerd.

Artikel 1.8 Maatwerkvoorschriften

1. In aanvulling op of in afwijking van de zorgplicht in artikel 1.7, de specifieke zorgplichten in hoofdstuk 2 en hoofdstuk 4, de algemene regels in hoofdstuk 2, de bepalingen in Hoofdstuk 3 en de algemene regels in hoofdstuk 4, kunnen in een specifieke situatie met het oog op de doelen uit artikel 1.3 en in overeenstemming met de bijbehorende beoordelingsregels, maatwerkvoorschriften worden gesteld.
2. Wanneer sprake is van meerdere activiteiten die gecombineerd worden uitgevoerd, waarvoor deels een vergunningplicht geldt en deels een algemene regel van toepassing is, dan wordt een voorschrift aan de vergunning verbonden. Een maatwerkvoorschrift kan dan niet worden gesteld.

Hoofdstuk 2 Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot waterstaatswerken

Afdeling 2.10 Drainagemiddelen

Artikel 2.37 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen in het beperkingengebied beheergebied Vechtstromen als bedoeld in afdeling 1.3.

Artikel 2.38 Inhoud specifieke zorgplicht

De zorgplicht als bedoeld in artikel 1.7 houdt in ieder geval in dat voorkomen wordt dat er verdroging optreedt als gevolg van het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen.

Artikel 2.39 Vergunningplicht

Het is verboden om zonder omgevingsvergunning drainagemiddelen aan te leggen en in stand te houden.

Hoofdstuk 4 Wateronttrekkingsactiviteiten

Afdeling 4.1 Onttrekken van grondwater en infiltreren van water

Artikel 4.1 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het onttrekken van grondwater en infiltreren van water in de bodem in het beperkingengebied beheergebied Vechtstromen als bedoeld in afdeling 1.3.

Artikel 4.2 Inhoud specifieke zorgplicht

De zorgplicht als bedoeld in artikel 1.7 houdt in ieder geval in:

a. dat de freatische grondwaterstand of de stijghoogte in het eerste watervoerende pakket niet meer dan noodzakelijk wordt verlaagd;
b. dat bij de aanleg en het beheer van een voorziening voor grondwateronttrekking voorkomen wordt dat er uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt;
c. dat de voorziening voor grondwateronttrekking wordt verwijderd of gedicht na definitieve beëindiging van de onttrekking zodanig dat geen uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt;
d. dat als spanningsbemaling wordt toegepast een peilbuis of meetput wordt geplaatst om de stijghoogte te bepalen;
e. dat als retourbemaling wordt toegepast het grondwater in het watervoerende pakket wordt teruggebracht waaruit het onttrokken grondwater afkomstig is.

Artikel 4.3 Algemene regel

1. Er mag ten behoeve van veedrenking en het bestrijden van brand grondwater onttrokken worden.
2. Er mag ten behoeve van bouwputbemaling, proefbronnering, sleufbemaling , grondwatersanering en bodemsanering grondwater onttrokken worden als:
    a. het debiet van de onttrekking niet meer dan 10 m^3 per uur is; of
    b. het debiet van de onttrekking meer dan 10 m^3 per uur is en de aaneengesloten onttrekking niet langer dan 2 dagen plaatsvindt.
3. Als het debiet van de onttrekking niet meer dan 10 m^3 per uur is mag grondwater onttrokken worden voor:
    a. beregening of bevloeiing;
    b. een industriële toepassing; en
    c. een andere reden dan genoemd in deze verordening.

Artikel 4.4 Meldplicht

1. Het is verboden om grondwater te onttrekken voor bouwputbemaling, proefbronnering, sleufbemaling of bodemsanering zonder dit tenminste 5 werkdagen voor het begin ervan te melden als:
    a. het debiet van de onttrekking meer dan 10 m^3 per uur is;
    b. de duur van de aaneengesloten onttrekking langer dan 2 dagen en korter of gelijk aan 56 dagen is;
    c. in een aaneengesloten periode van 30 dagen niet meer dan 50.000 m^3 wordt onttrokken; en
    d. de totale grondwateronttrekking minder of gelijk is aan 200.000 m^3.

2. Het is verboden om grondwater te onttrekken voor bouwputbemaling, proefbronnering, sleufbemaling of bodemsanering zonder dit tenminste 14 dagen voor het begin ervan te melden als:
    a. het debiet van de onttrekking meer dan 10 m^3 per uur is;
    b. de duur van de aaneengesloten onttrekking langer dan 56 dagen en korter of gelijk is aan 180 dagen;
    c. in een aaneengesloten periode van 30 dagen niet meer dan 50.000 m^3 wordt onttrokken; en
    d. de totale grondwateronttrekking minder of gelijk is aan 200.000 m^3.

3. Het is verboden om grondwater te onttrekken voor beregening of bevloeiing zonder dit tenminste 5 werkdagen voor het begin ervan te melden als:
    a. het debiet van de onttrekking meer dan 10 m^3 per uur en niet meer dan 60 m^3 per uur is;
    b. de duur van de aaneengesloten onttrekking minder of gelijk is aan 90 dagen; en
    c. de totale grondwateronttrekking minder of gelijk is aan 25.000 m^3.

4. Het is verboden om grondwater te onttrekken voor grondwatersanering zonder dit tenminste 5 werkdagen voor het begin ervan te melden als:
    a. het debiet van de onttrekking meer dan 10 m^3 per uur is;
    b. de duur van de aaneengesloten onttrekking langer dan 2 dagen en korter of gelijk aan 56 dagen is;
    c. in een aaneengesloten periode van 30 dagen niet meer dan 50.000 m^3 wordt onttrokken; en
    d. de totale grondwateronttrekking minder of gelijk is aan 200.000 m^3.

5. Het is verboden om grondwater te onttrekken voor grondwatersanering zonder dit tenminste 14 dagen voor het begin ervan te melden als:
    a. het debiet van de onttrekking meer dan 10 m^3 per uur is;
    b. de duur van de aaneengesloten onttrekking langer dan 56 dagen is;
    c. in een aaneengesloten periode van 30 dagen niet meer dan 50.000 m^3 wordt onttrokken; en
    d. in een aaneengesloten periode van 365 dagen de totale grondwateronttrekking minder of gelijk is aan 200.000 m^3.

Artikel 4.5 Indienvereisten melding

1. Bij een melding van het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening of het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening worden aan het dagelijks bestuur van het waterschap de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:

    a. het doel waarvoor het te onttrekken grondwater wordt gebruikt;
    b. het aantal in te richten putten;
    c. de coördinaten volgens het stelsel van de Rijksdriehoekmeting van iedere put;
    d. de diepte in meters van de onderkant en de bovenkant van de filters van iedere put ten opzichte van het maaiveld en het Normaal Amsterdams Peil;
    e. de lengte in meters van het effectieve filter in iedere put;
    f. het debiet van de onttrekking in kubieke meter per uur per put;
    g. de hoeveelheid water in kubieke meter water per uur, etmaal, maand en jaar, die ten hoogste wordt onttrokken;
    h. de startdatum en wanneer bekend, de einddatum van de onttrekking;
    i. een beschrijving van de mogelijke negatieve gevolgen van de onttrekking en de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om die gevolgen te voorkomen of te beperken; en
    j. als het gaat om het in samenhang met het onttrekken van grondwater in de bodem brengen van water ter aanvulling van het grondwater:

1. de hoeveelheid water in kubieke meters water per uur, etmaal, maand en jaar die ten hoogste in de bodem wordt gebracht;
2. een beschrijving van de samenhang van het brengen van water in de bodem met de onttrekking;
3. de herkomst en samenstelling van het water dat in de bodem wordt gebracht; en
4. een beschrijving van de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om de negatieve gevolgen van het brengen van water in de bodem te voorkomen of te beperken.

2. Het eerste lid geldt niet voor wateronttrekkingsactiviteiten als bedoeld in de artikelen 6.34, eerste lid, onder b en c, en 16.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Artikel 4.6 Vergunningplicht

1. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning grondwater te onttrekken als:
   a. niet wordt voldaan aan de voorwaarden zoals opgenomen in artikel 4.3;
   b. niet wordt voldaan aan de voorwaarden zoals opgenomen in artikel 4.4;
   c. de onttrekking is voor het drooghouden van een ondergronds bouwwerk;
   d. de onttrekking een andere reden dan genoemd in deze verordening heeft en het debiet van de onttrekking meer dan 10 m^3 per uur is;
   e. de onttrekking is voor een industriële toepassing en het debiet van de onttrekking meer dan 10 m^3 per uur is en in een aaneengesloten periode van 365 dagen niet meer dan 150.000 m^3 wordt onttrokken.
2. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning water te infiltreren in de bodem.
3. Infiltratiewerken die functioneren voor één opdrachtgever of in één project en die een samenhangend geheel vormen, gelden voor deze verordening als één werk.

Artikel 4.7 Aanvraagvereisten vergunning

Bij een aanvraag om een omgevingsvergunning het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening of het in de bodem brengen van water, voor aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening, die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, worden, in aanvulling op artikel 1.10, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:

a. het doel waarvoor het te onttrekken grondwater wordt gebruikt;
b. het aantal in te richten putten;
c. de coördinaten volgens het stelsel van de Rijksdriehoekmeting van iedere put;
d. de diepte in meters van de onderkant en de bovenkant van de filters van iedere put ten opzichte van het maaiveld en het Normaal Amsterdams Peil;
e. de lengte in meters van het effectieve filter in iedere put;
f. het debiet van de onttrekking in kubieke meters water per uur per put;
g. de hoeveelheid water in kubieke meters water per uur, etmaal, maand en jaar, die ten hoogste wordt onttrokken;

h. de verwachte datum en het verwachte tijdstip van het begin van de activiteit en de verwachte duur ervan;
i. een beschrijving van de mogelijke negatieve gevolgen van de onttrekking en de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om die gevolgen te voorkomen of te beperken waarbij voldaan wordt aan de eisen zoals deze zijn opgenomen in de bijlage; en
j. als het gaat om het in samenhang met het onttrekken van grondwater in de bodem brengen van water ter aanvulling van het grondwater:
    1. de hoeveelheid water in kubieke meters water per uur, etmaal, maand en jaar die ten hoogste in de bodem wordt gebracht;
    2. de diepte in meters waarop het water in de bodem wordt gebracht;
    3. een beschrijving van de samenhang van het brengen van water in de bodem met de onttrekking;
    4. de herkomst en samenstelling van het water dat in de bodem wordt gebracht; en
    5. een beschrijving van de mogelijke negatieve gevolgen van het brengen van water in de bodem en de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om die gevolgen te voorkomen of te beperken.

Artikel 4.8 Beoordelingsregel omgevingsvergunning wateronttrekkingsactiviteit

1. Op het beoordelen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, wordt voldaan aan artikel 1.14 en is artikel 8.89, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.
2. Op het beoordelen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, wordt voldaan aan artikel 1.14 en is artikel 8.89, tweede en derde lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4.9 Algeheel verbod

Het is verboden om grondwater te onttrekken voor beregening of bevloeiing uit het beperkingengebied onttrekken grondwater als bedoeld in afdeling 1.3 als het debiet van de onttrekking meer dan 10 m^3 per uur is.

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Bijlage I Begripsbepalingen

Drainagemiddelen
Drains, kleine sloten, greppels en andere middelen voor de afvoer van water over en door de grond met als doel de grondwaterstand kunstmatig te beïnvloeden.

Onttrekkingsvoorziening
Een constructie om een wateronttrekkingsactiviteit in een oppervlaktewaterlichaam of grondwaterlichaam te verrichten.

Bijlage 3 Informatieplicht, melding en vergunning

Bron: Melding- en vergunningplicht (kleine) grondwateronttrekkingen, bouwstenen voor mogelijke uitwerking (BJ7715-RHD-XX-ZZ-RP-Z-0001), 2024, RoyalHaskoningDHV in opdracht van Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

De Omgevingswet biedt diverse instrumenten om de overheid in staat te stellen invloed uit te oefenen op de fysieke leefomgeving. In de parlementaire geschiedenis van de Omgevingswet is geschetst voor welke situaties een bepaald instrument zou kunnen passen.
De bouwstenen omvatten de volgende instrumenten:

- De informatieplicht
- De melding
- De omgevingsvergunning

Hieronder wordt een algemene schets gegeven van ieder instrument – ofwel rechtsfiguur – waarbij gebruik is gemaakt van de parlementaire geschiedenis van de Omgevingswet. In de hoofdstukken hierna worden per bouwsteen de relevante instrumenten uitgewerkt.
Een meet- en registratieplicht is geen separaat instrument in het stelsel van de Omgevingswet. Een dergelijke plicht maakt wel deel uit van de bouwstenen.

De bouwsteen ‘meet- en registratie’ in dit onderzoek staat feitelijk gelijk aan een informatieplicht. Andere bouwstenen omvatten ook een meet- en registratieverplichting, maar dan aangevuld met een meld- of vergunningplicht. Een ander instrument in de Omgevingswet betreft algemene regels (bijvoorbeeld gebieden aanwijzen waar onttrekkingen niet zijn toegestaan in verband met aanwezige natuurwaarden). Ook dit instrument maakt onderdeel uit van de bouwstenen, aangevuld met een van de genoemde instrumenten.

De informatieplicht (‘gegevens en bescheiden verstrekken’)
De lichtste vorm van reguleren die hier wordt besproken, is een informatieplicht. Een initiatiefnemer is verplicht bepaalde gegevens en bescheiden op (uiterlijk) een bepaald moment aan het bevoegd gezag te verstrekken. Een voorbeeld van een informatieplicht is dat een (rechts)persoon die grondwater heeft onttrokken in een bepaalde periode, aan het bevoegd gezag moet mededelen hoeveel en wanneer is onttrokken.

Bij een verplichting om informatie te verstrekken, gaat het vooral om het informerende karakter, zonder dat het nodig is dat het bestuursorgaan voorafgaand aan het starten van de activiteit nog in staat hoeft te worden gesteld om een inhoudelijke beoordeling uit te voeren. Een dergelijke informatieplicht zorgt ervoor dat het bestuursorgaan van de voorgenomen activiteit op de hoogte is. De verstrekte informatie kan voor die overheid bijvoorbeeld aanleiding vormen om deze activiteit op te nemen in de planning van toezicht. Een informatieplicht kan geen verbod inhouden om een onttrekking te verrichten. Met de informatieplicht kan dus niet worden bewerkstelligd dat het verboden is te starten met een onttrekking voordat het bevoegd gezag informatie heeft ontvangen. Dat is ook de reden dat in de Omgevingswet geen specifieke grondslag is opgenomen voor informatieplichten in de waterschapsverordening of omgevingsverordening.

De melding

De meldplicht biedt de mogelijkheid in de algemene regels een verbod op te nemen om een activiteit zonder voorafgaande melding te verrichten (artikel 4.4, eerste lid Omgevingswet).
Het verschil tussen de meldplicht en de informatieplicht is dat aan een meldplicht een verbod kan worden gekoppeld. Dat verbod houdt dan in dat de activiteit alleen mag worden verricht als voor aanvang een correcte melding is gedaan. Om deze reden is een meldingstelsel stringenter dan een informatieplicht. Het bevoegd gezag kan de mogelijkheid hebben, al dan niet voor aanvang van de onttrekking, maatwerkvoorschriften te stellen.[3] In de regel zullen belanghebbende bestuursorganen en andere belanghebbenden namelijk vooraf niet op de hoogte hoeven te zijn van het uitvoeren van een activiteit. Hieronder wordt dat toegelicht.

Een melding gaat in beginsel om een activiteit, die (uiteraard onder het voldoen aan overige in de algemene regels gestelde voorschriften) alleen mag plaatsvinden na het doen van de melding en het verstrijken van de periode die volgens de algemene regels ten minste tussen het melden en het starten van de activiteit moet worden aangehouden.

Met de verplichting een activiteit vooraf te melden, wordt een garantie ingebouwd dat het bevoegd gezag geïnformeerd is over een voorgenomen activiteit. Het bevoegd gezag heeft de mogelijkheid om preventief te toetsen of zal kunnen worden voldaan aan de gestelde regels.

Van belang is dan wel dat de meldingsplicht goed wordt nageleefd en dat, als dat niet het geval is, hierop toereikend wordt gehandhaafd. Een meldingstelsel kan wenselijk zijn in het geval de gevolgen van activiteiten voor fysieke leefomgeving aanzienlijk kunnen zijn en het bevoegd gezag voorafgaand aan het verrichten van die activiteit op de hoogte wil zijn. Daarnaast vergt de activiteit in principe geen voorafgaande individuele beoordeling, zoals doorgaans bij de omgevingsvergunning het geval is. Een melding resulteert niet in een (appellabel) Awbbesluit.

Een meldingstelsel kan worden gecombineerd met een informatieplicht. Op die manier kan het bevoegd gezag zicht houden op de feitelijke uitvoering van de activiteit. De belasting voor het ambtelijk apparaat bij een meldingssysteem is niet op voorhand te geven. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze hoe het met de melding omgaat. Een reactie naar degene die de activiteit uitvoert vereist de Omgevingswet niet, maar het zenden van een ontvangstbevestiging of het (schriftelijk) kenbaar maken van een mening over de juistheid van de melding is mogelijk. Mocht de melding door het bevoegd gezag uitdrukkelijk ‘geaccepteerd’ worden, ondanks het feit dat de Omgevingswet niet tot een dergelijke acceptatie noodzaakt, dan moet worden aangenomen dat aan die acceptatie juridisch geen betekenis toekomt. Er kan met andere woorden geen bezwaar of beroep tegen een dergelijke acceptatie worden ingediend. Als aan de algemene regels (inclusief de verplichting tot melden) wordt voldaan is de gemelde activiteit toegestaan; wordt niet aan een of meer vereisten voldaan, dan is de activiteit op die wijze niet toegestaan. Het al dan niet reageren door het bevoegd gezag op de melding kan daar niets aan veranderen. De keuze voor het hiervoor beschreven meldingenstelsel heeft de regering gemaakt omdat ze degene die de activiteit uitvoert de zekerheid wil bieden, dat de activiteit mag worden verricht als aan de algemene regels (inclusief een eventuele specifieke zorgplicht, indien van toepassing) wordt voldaan.

Een mogelijkheid om de activiteit na een melding alsnog te verbieden biedt de Omgevingswet niet. Het kan voorkomen dat het bevoegd gezag naar aanleiding van een melding constateert, dat na het starten van de activiteit niet aan de algemene regels zal worden voldaan. Uiteraard ligt het voor de hand dat het bevoegd gezag in dat geval degene die de activiteit wil uitvoeren daarop wijst. Dit moet echter niet worden opgevat als een beschikking in de zin van artikel 1:3, tweede lid van Algemene wet bestuursrecht waarin het bevoegd gezag een verbod oplegt om de voorgenomen onttrekking uit te voeren. Immers, wanneer niet wordt voldaan aan de algemene regels, mag de activiteit ook zonder een dergelijke reactie van het bevoegd gezag niet op die manier worden uitgevoerd.

Het bevoegd gezag kan in de algemene regels opnemen dat zij is bevoegd tot het stellen van een maatwerkvoorschrift (artikel 4.5 Omgevingswet). Deze mogelijkheid bestaat ook los van een eventuele meldplicht en hoeft niet gekoppeld te zijn aan het moment van de melding. Maatwerkvoorschriften kunnen de initiatiefnemer verplichten aan aanvullende voorschriften te voldoen. Een voorbeeld kan een beperking zijn van de hoeveelheid of het tijdstip van de gewenste onttrekking.
Een maatwerkvoorschrift kan echter niet zo ver gaan dat de activiteit daardoor alsnog onmogelijk wordt. Het besluit tot het stellen van een maatwerkvoorschrift is een appellabel besluit.

Tot slot. Artikel 4.8 Omgevingswet bepaalt dat de melding moet worden gedaan bij het dagelijks bestuur van het waterschap voor zover het gaat om een meldingsplicht in de waterschapsverordening. Voor zover een meldingsplicht in de omgevingsverordening staat, dient een dergelijke melding te worden gedaan bij Gedeputeerde Staten.

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

De omgevingsvergunning

De omgevingsvergunning is een instrument voor de toetsing vooraf van bepaalde activiteiten met gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Een vergunningplicht houdt in, dat het verboden is bepaalde activiteiten te verrichten zonder voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag in een vergunning. Het instrument van de vergunning is bij uitstek bedoeld om de aanvaardbaarheid van een activiteit aan een nadere afweging te kunnen onderwerpen. Als de regels over de toelaatbaarheid van een activiteit niet met geobjectiveerde en concrete normen kan worden afgebakend, maar een nadere afweging nodig is, ligt het werken met een vergunningplicht voor de hand. Dat geldt bijvoorbeeld ook als een toepasselijke norm zich alleen door een deskundige op goede wijze laat beoordelen.

Uitgangspunt van de Omgevingswet is om zo veel mogelijk te volstaan met het stellen van algemene regels voor activiteiten, waardoor voor de initiatiefnemer van een activiteit geen voorafgaande toestemming is vereist. De gedachte is dat hiermee de lastendruk wordt beperkt. Wanneer de gevolgen die een activiteit heeft of kan hebben voor de fysieke leefomgeving groot zijn en de specifieke situatie bij het beoordelen van deze gevolgen een rol speelt, is het echter soms noodzakelijk dat een bestuursorgaan de toelaatbaarheid van de activiteit beoordeelt. Ook kunnen internationale rechtelijke verplichtingen ertoe nopen een vergunningplicht in te stellen. Voor zover het doelmatig is om voor de regulering van een activiteit een vergunningplicht aan te wijzen is daarnaast de afweging van belang of deze vergunningplicht op rijksniveau moet worden aangewezen of dat deze aanwijzing aan decentrale bestuursorganen kan worden overgelaten.

Belangrijke argumenten om op rijksniveau een vergunningplicht aan te wijzen kunnen liggen in internationale verplichtingen, het schaalniveau van mogelijke nadelige gevolgen van een activiteit of een maatschappelijk vraagstuk van nationaal belang. Ook het beperken van administratieve en bestuurlijke lasten en het streven naar een gelijk speelveld kan een aanleiding zijn om de aanwijzing van vergunningplichten op rijksniveau te beleggen.

In het voorbeeld van een (majeure) grondwateronttrekking ligt het werken met een vergunningenstelsel voor de hand als een onttrekking alleen is toegestaan op een plaats waar de toestand van een grondwaterlichaam niet mag verslechteren. Deze norm lijkt typisch een norm waarover een deskundige zou moeten adviseren. Dergelijke regels lenen zich om die reden in het algemeen niet voor een rechtstreekse werking, maar kunnen deel uitmaken van de beoordelingsregels die bepalen of een vergunning voor een activiteit kan worden verleend. Het bevoegd gezag kan er dan voor kiezen in de beoordelingsregels op te nemen dat aanvrager van de vergunning aantoont dat voldaan wordt aan de regels over grondwater.

Het bevoegd gezag is in de meeste gevallen het dagelijks bestuur van het waterschap. Voor industriële onttrekkingen groter dan 150.000 m^3/jaar, onttrekkingen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening en koude- of warmteopslag is Gedeputeerde Staten van de provincie het bevoegd gezag. Voor onttrekkingen in rijkswater is de Minister het bevoegd gezag. Het besluit tot verlening van een omgevingsvergunning is een appellabel besluit.
De combinatie van algemene regels met een omgevingsvergunning is mogelijk.

Bijlage 4 Verbreiding scheidende lagen

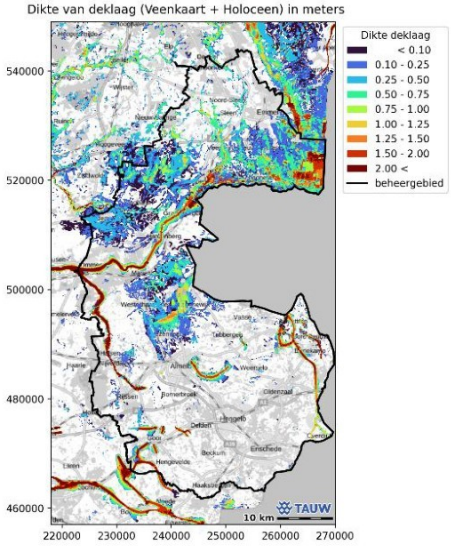
De ondergrond van het beheergebied van Waterschap Vechtstromen kenmerkt zich hoofdzakelijk tot een zandpakket tot op de tertiaire kleien/afzettingen. Binnen dit zandpakket komen op diverse plaatsen scheidende lagen voor van verschillende formaties.

De lagen met relatief hoge weerstanden (> 500 dagen), die verspreid in het beheergebied voorkomen, zijn de kleiige lagen binnen de Formatie van Boxtel en de Formatie van Drenthe-Gieten. Daarnaast is niet op alle locaties, daar waar deze scheidende laag aanwezig is, een onderliggend watervoerend pakket aanwezig om grondwater uit te onttrekken (zie ook onderstaand kader).

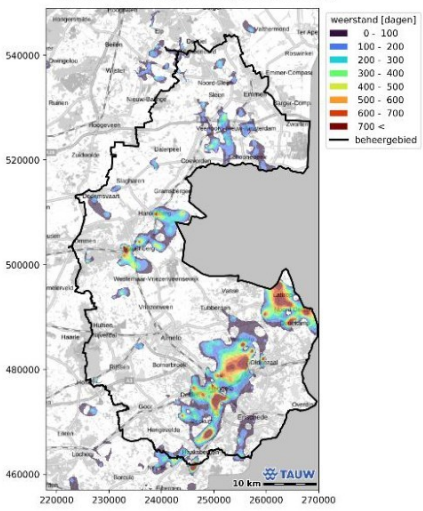
Gezien het relatief beperkt voorkomen van een voldoende weerstandsbiedende scheidende laag met daaronder een watervoerende laag waaruit kan worden onttrokken, is ervoor gekozen om geen 3D-beleid toe te passen. Daarnaast maakt het zowel de uitlegbaarheid als handhaafbaarheid van regels hierover complex, terwijl het om een relatief klein gebied gaat waar deze regels zouden gelden.

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

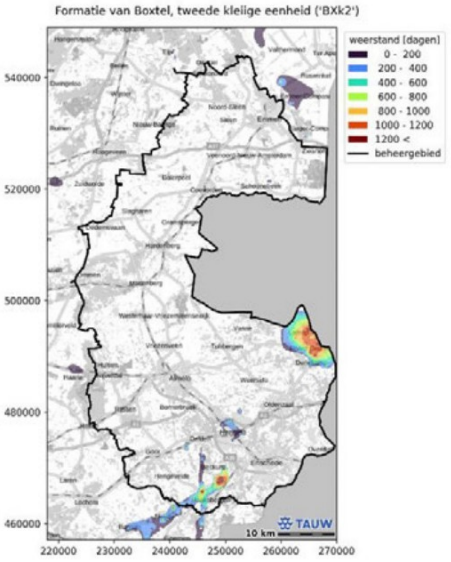
Dikte van deklaag (Veenkaart + Holoceen) in meters

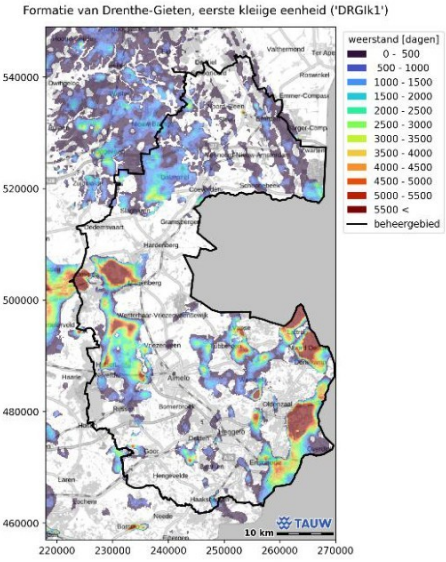
Formatie van Boxtel, eerste kleiige eenheid ('BXk1')

Formatie van Boxtel, tweede kleiige eenheid ('BXk2')

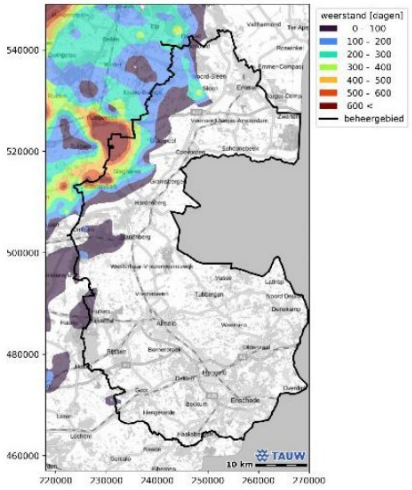

Formatie van Drenthe-Gieten, eerste kleiige eenheid ('DRGIk1')

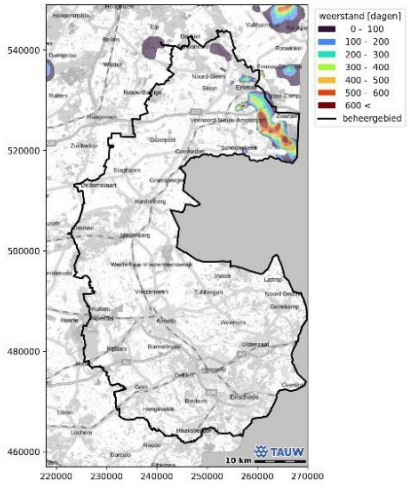

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

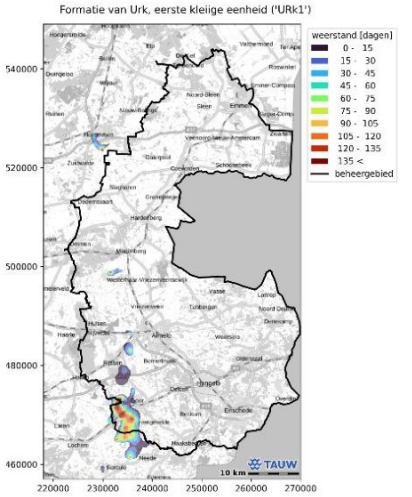
Formatie van Peize, complexe eenheid ('PZc')

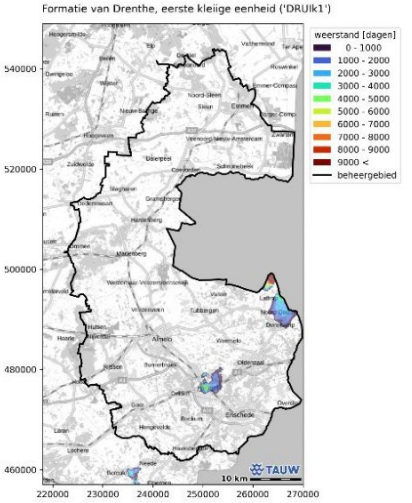
Formatie van Urk, derde kleiige eenheid ('URk3')

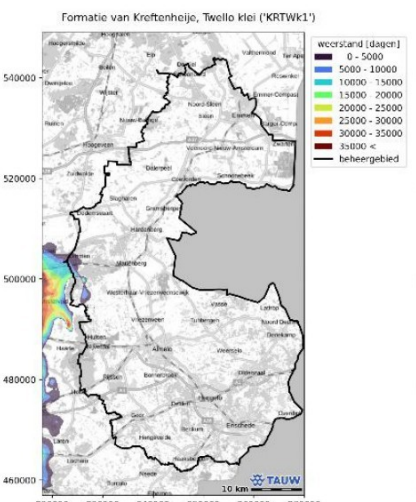
Formatie van Urk, eerste kleiige eenheid ('URk1')

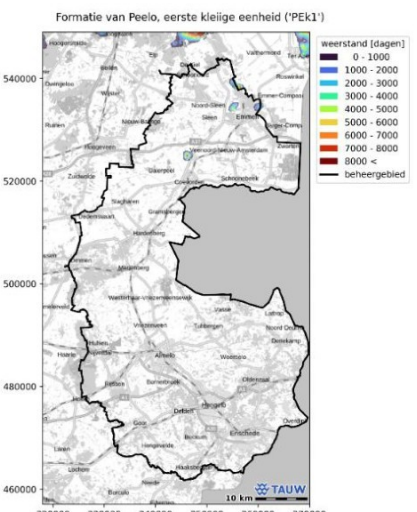
Formatie van Drenthe, eerste kleiige eenheid ('DRUlk1')

Formatie van Kreftenheije, Twello klei ('KRTWk1')

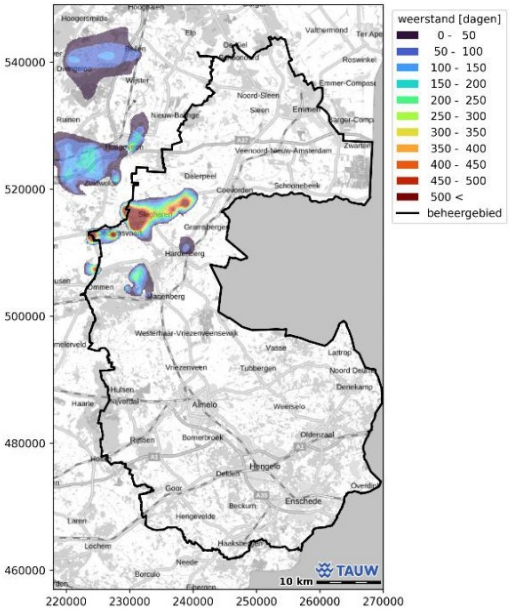

Formatie van Peelo, eerste kleiige eenheid ('PEk1')

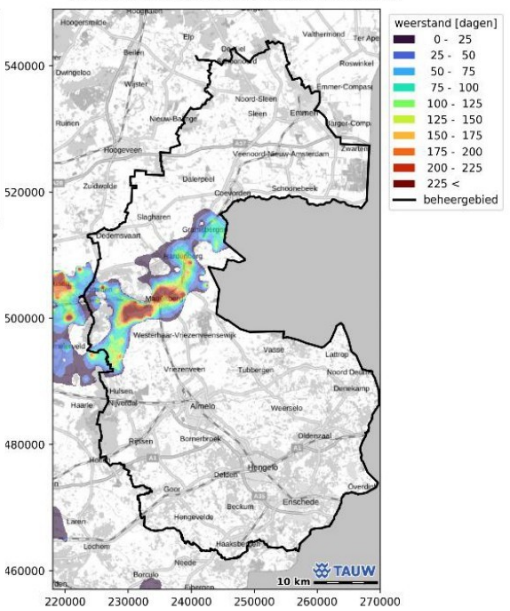

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Formatie van Peize, eerste kleiige eenheid ('PZk1')

Formatie van Kreftenheije, Zutphen klei ('KRZUk1')

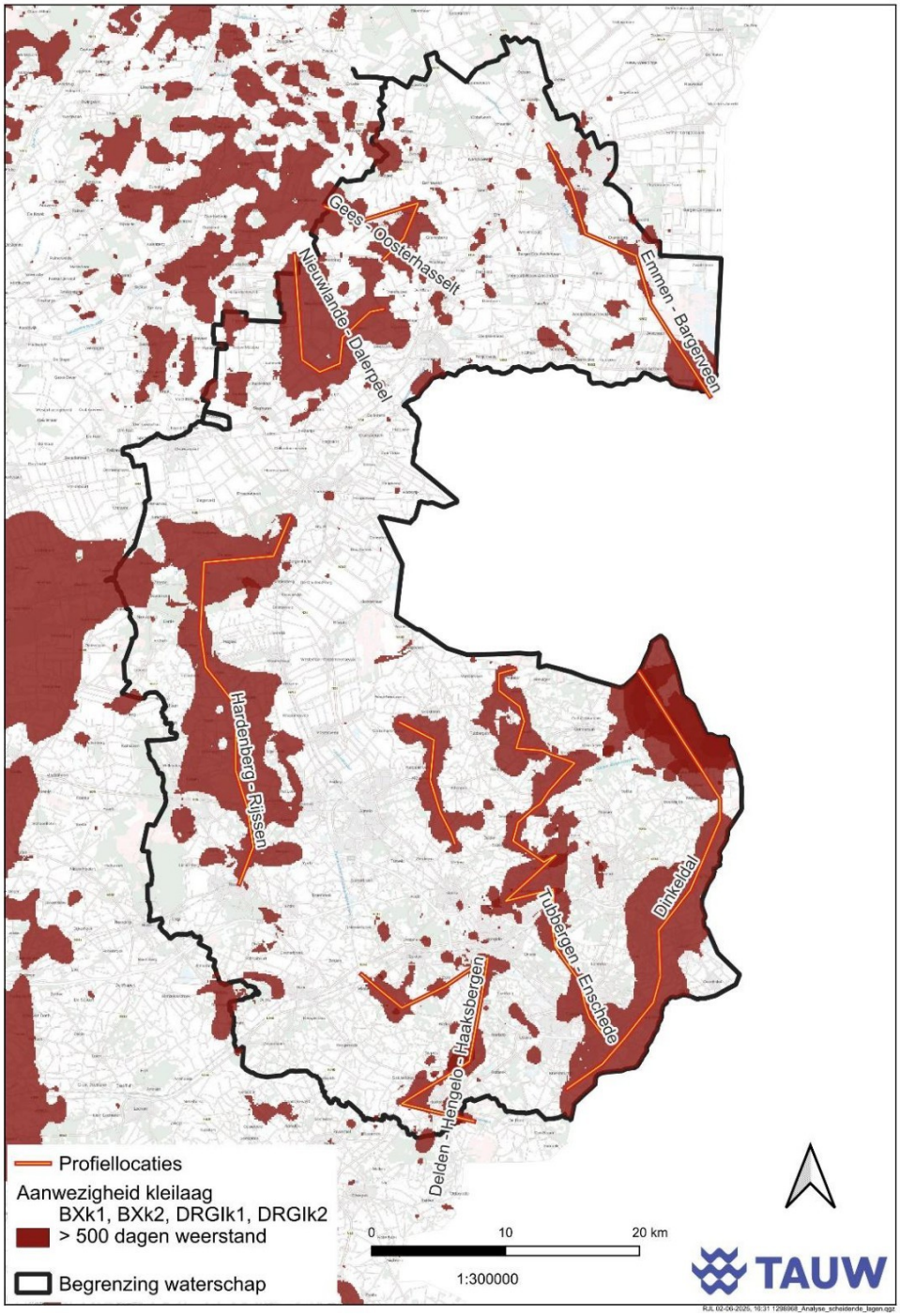
Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Bijlage 5 Doorsnedes op locaties Bxk1, Bxk2, DRGlk1, DRGlk2 met C > 500 dagen

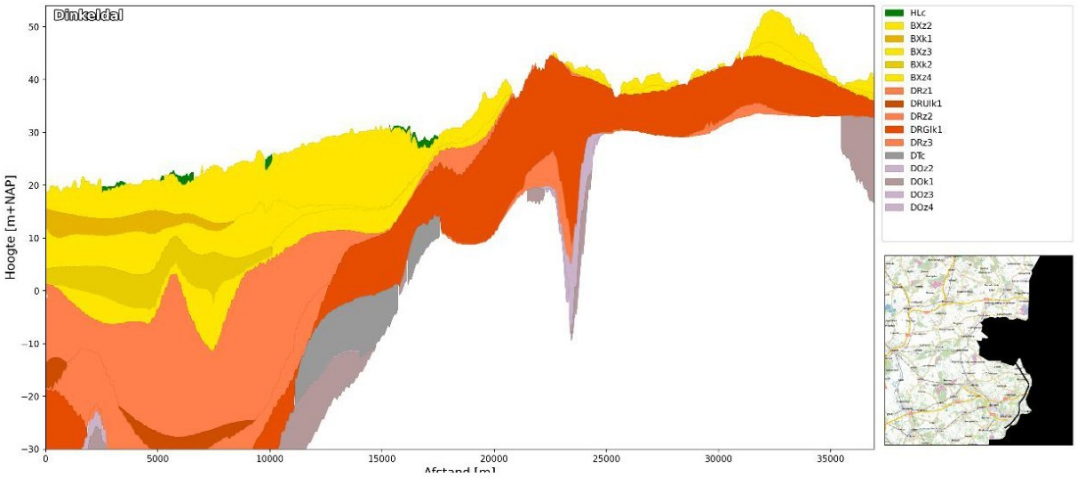
Voorkomen van watervoerende lagen onder de formatie van Drenthe-Gieten

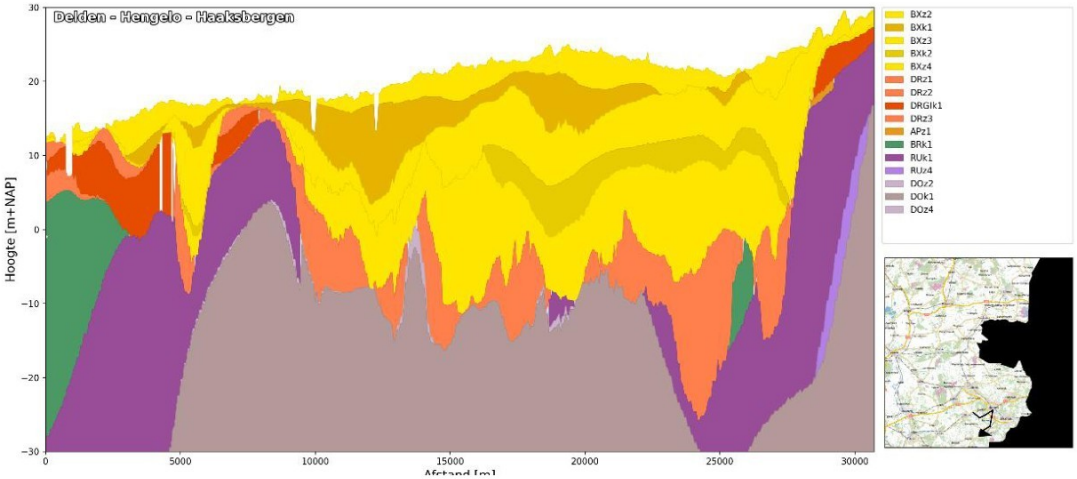
In deze bijlage is een overzicht weergegeven van doorsnedes (tot 30m -NAP) over de locaties waar de Boxtel kleien en keileemlagen van Drenthe-Gieten op zijn weergegeven. Hierbij is alleen gekeken naar locaties waar deze lagen een significante weerstand (> 500 dagen) hebben. In totaal gaat het hierbij om circa 25 % van de totale oppervlakte van het beheersgebied van Vechtstromen. Op basis van deze doorsnedes is een indicatie van de mate van scheiding van de betreffende lagen en de aanwezigheid van een ondergelegen goed doorlatende laag voor het plaatsen van onttrekkingen gegeven. Op de doorsnedes is zichtbaar dat met name in het Dinkeldal en het gebied richting Enschede geen watervoerende laag aanwezig lijkt vanwege de stenige formaties (Jura-groep en Rijnland-groep). Rond de westelijke stuwwalflanken tussen Tubbergen en Enschede is lokaal een zandige laag onder de scheidende lagen aanwezig. Dit is echter zeer afwisselend vanwege de formatie van Breda en gestuwde afzettingen. Voor de overige locaties is er sprake van een (soms dunne) watervoerende laag onder de betreffende scheidende laag. Het gaat hierbij om circa 15 % van het beheersgebied van Vechtstromen.

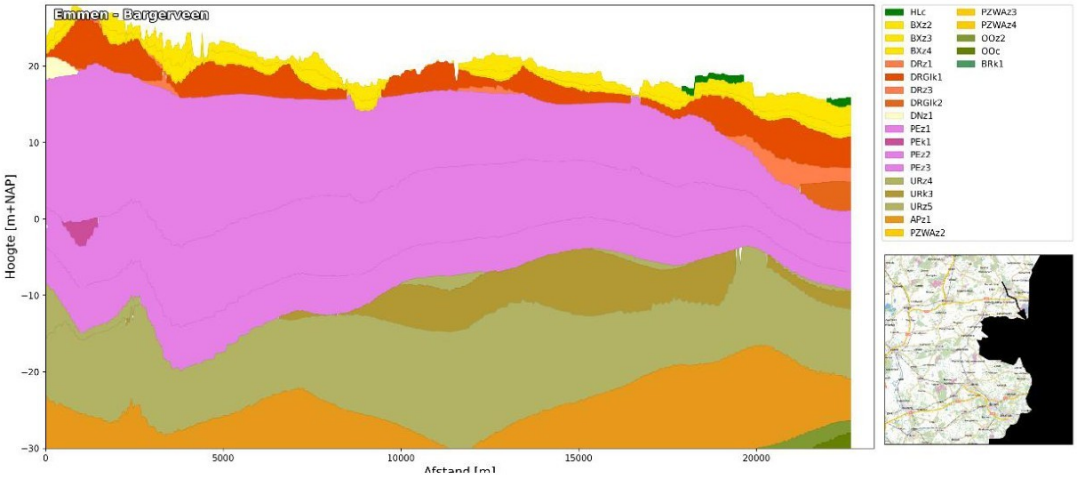
Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

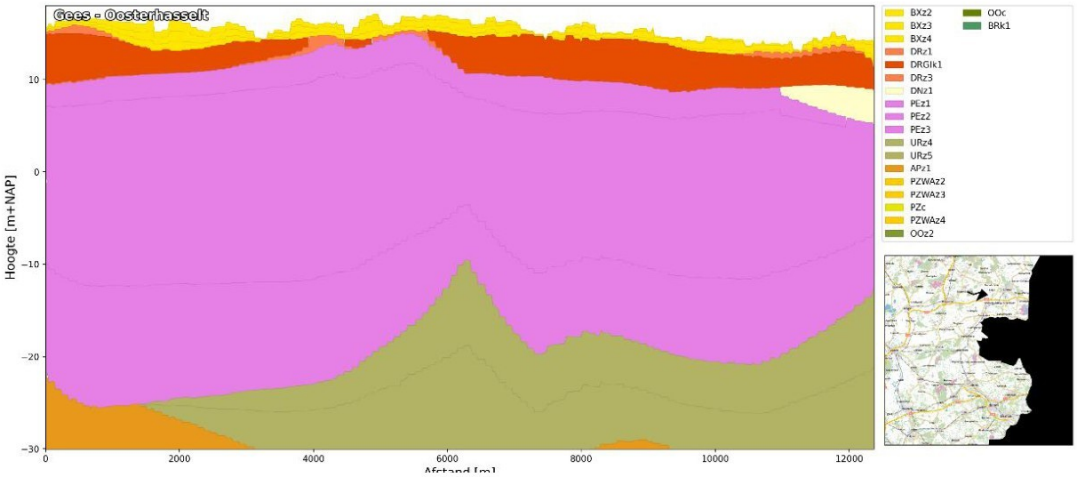
Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

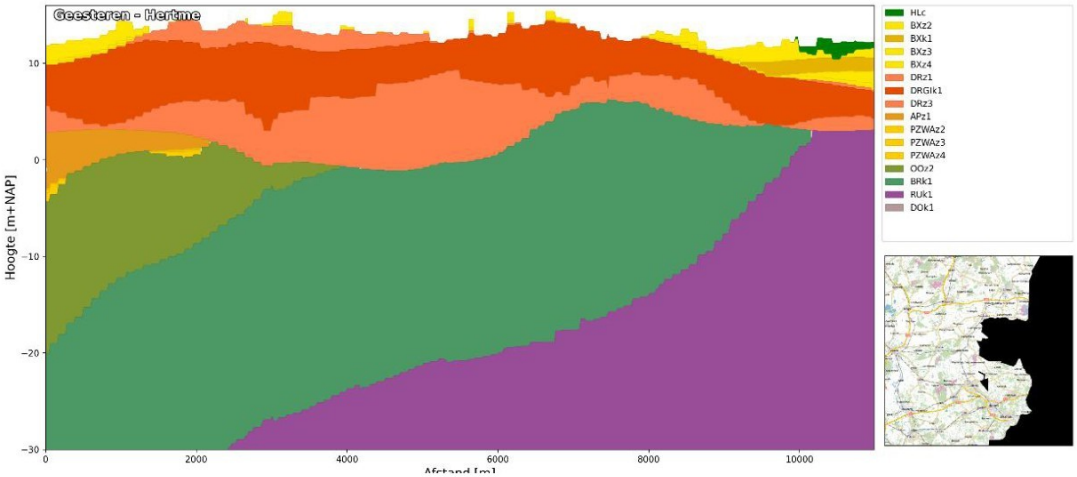

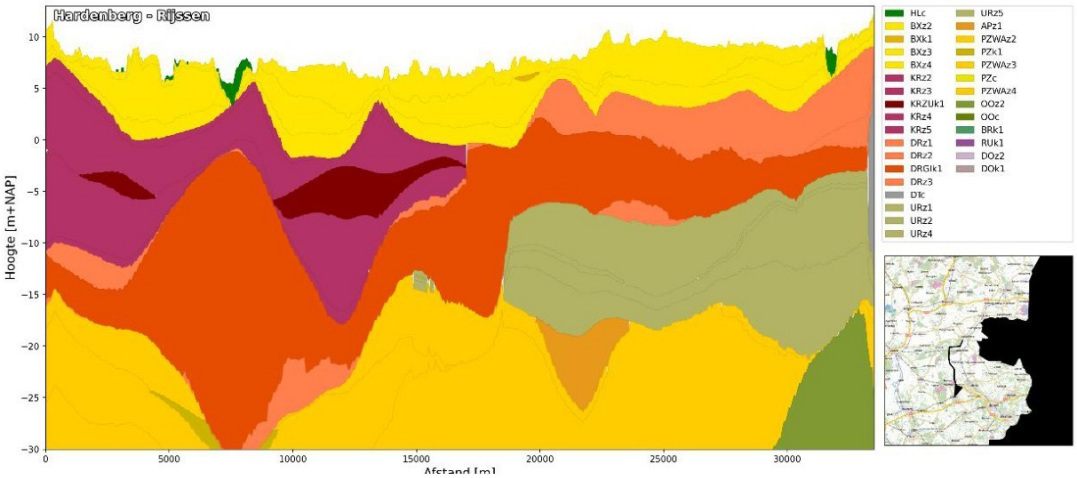

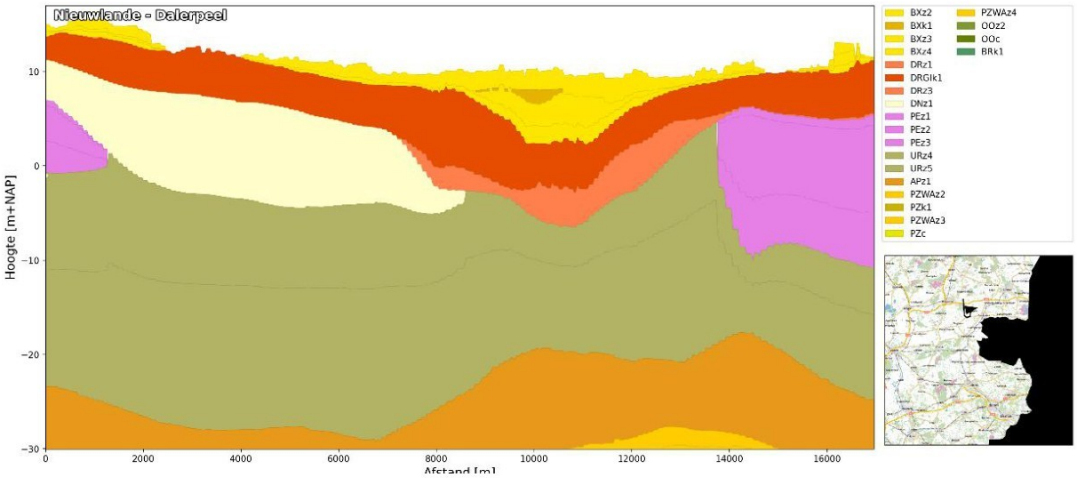
Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

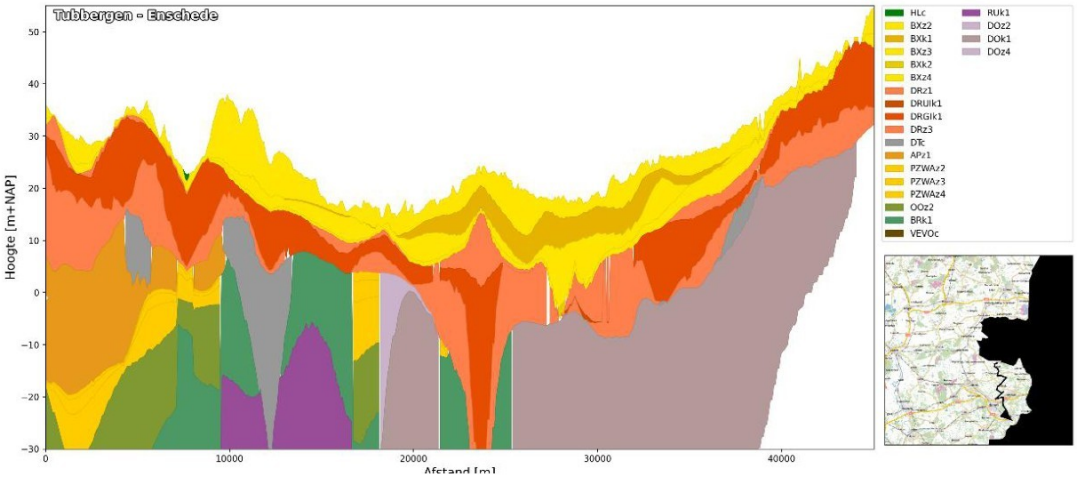

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Bijlage 6 Beschrijving totstandkoming Natuurkaarten (NNN en N2000)

Beheerkaart (NNN)

- Ambitiekaart en huidige beheertypenkaart gebruiken:
  - Ambitiekaart:
    - 2025 vastgesteld definitief gedownload bij BIJ12 (SNL applicatie)
    - Overijssel ontbreekt in kaart. Daarom voor dit gebied de online versie gekozen: Geconsolideerde_ambitiekaart_potenties_Natuurbeheerplan_2025 (https://services.geodataoverijssel.nl/geoserver/B46_natuur_en_landschap/wfs)
    - Drenthe en Overijssel samengevoegd en nieuwe kolom ambitie_t toegevoegd met het ambitiebeheertype
    - Gekoppeld aan beheertypen tabel opgesteld door TAUW (Kars Witman)
  - Beheertypenkaart:
    - Beheerkaart nationaal van SNL applicatie
    - Gekoppeld aan beheertypen tabel van TAUW (Kars Witman)
  - Kleuren legenda van Subsidiekaart SNL (Natuurbeheerplan 2024) gebruikt
  - Kalk- en zandlandschap daaraan toegevoegd. Komt alleen voor in Drents deel beheergebied

In de studie van 2018 van Aequator (Bepaling hydrologische effectenzone van drainage en sloten rondom het NNN binnen waterschap Vechtstromen) zijn de volgende grondwaterafhankelijke beheertypen meegenomen. Dit is tot stand gekomen in overleg met provincie, waterschap en terreinbeherende organisatie. Voorgesteld wordt om deze beheertypen ook voor deze studie aan te houden. Een aantal beheertype zijn niet meer actueel daarom worden de volgende aanpassingen voorgesteld: N05.01 is vervallen daarvoor wordt N05.03 (veenmoeras) en N05.04 (dynamisch moeras) toegevoegd. De droge bossen (N15) worden niet meegenomen.

Code	Omschrijving
N05.01	Moeras
N05.02	Gemaaid rietland
N06.01	Veenmosrietland en moerasheide
N06.02	Trilveen
N06.03	Hoogveen
N06.04	Vochtige heide
N06.05	Zwakgebufferd ven
N06.06	Zuur ven of hoogveenven
N10.01	Nat schraalland
N10.02	Vochtig hooiland
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland
N14.01	Rivier- en beekbegeleidend bos
N14.02	Hoog- en laagveenbos
N14.03	Haagbeuken- en essenbos
N16.04	Vochtig bos met productie
N17.06	Vochtig en hellinghakhout

Habitattypenkaart (N2000)

- Controle beschikbaarheid T1-kaarten in gebied. Niet beschikbaar voor Overijssel en Bargerveen (Drenthe), dus T0 gekozen
- T0 Habitattypekaarten van Overijssel en Drenthe gedownload (NDVH Professioneel)
- Tabel met uitsplitsing van natte en droge habitattypen van TAUW gebruikt (Dagmar Schuring)
- Habitattypen H0000 en H9999 bij veld habtype (hoofdtype) vervangen door tweede habtype zodat dit overeenkomt met online BIJ12-kaart en in nieuwe kolom toegevoegd.
- Koppelen van nieuwe habitattypekolom aan de tabel met grondwaterafhankelijkheid zodat grondwaterafhankelijkheid in de legenda kan worden meegenomen
- Query toegevoegd met voor voorselectie van gw-afhankelijk

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Als grondwaterafhankelijke typen zijn meegenomen:

Code	Omschrijving	Subtype	Grondwaterafhankelijk
(ZG)H1310B	Zilte pionierbegroeiien	Zeevetmuur	Ja
(ZG)H1330A	Schorren en zilte graslanden	Buitendijks	Ja
(ZG)H1330B	Schorren en zilte graslanden	Binnendijks	Ja
(ZG)H2110	Embryonale duinen		Ja
(ZG)H2120	Witte duinen		Ja
(ZG)H2130A	Grijze duinen	Kalkrijk	Ja
(ZG)H2130B	Grijze duinen	Kalkarm	Ja
(ZG)H2130C	Grijze duinen	Heischraal	Ja
(ZG)H2140A	Duinheiden met kraaihei	Vochtig	Ja
(ZG)H2160	Duindoornstruwelen		Ja
(ZG)H2170	Kruipwilgstruwelen		Ja
(ZG)H2180B	Duinbossen	Vochtig	Ja
(ZG)H2180C	Duinbossen	Binnenduinrand	Ja
(ZG)H2190A	Vochtige duinvalleien	Open water	Ja
(ZG)H2190B	Vochtige duinvalleien	Kalkrijk	Ja
(ZG)H2190C	Vochtige duinvalleien	Ontkalkt	Ja
(ZG)H2190D	Vochtige duinvalleien	Hoge moerasplanten	Ja
(ZG)H3110	Zeer zwakgebufferde vennen		Ja
(ZG)H3130	Zwakgebufferde vennen		Ja
(ZG)H3140	Kranswierwateren		Ja
(ZG)H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden		Ja
(ZG)H3160	Zure vennen		Ja
(ZG)H3260A	Beken en rivieren met waterplanten	Waterranonkels	Ja
(ZG)H3260B	Beken en rivieren met waterplanten	Grote fonteinkruiden	Ja
(ZG)H3270	Slikkige rivieroevers		Ja
(ZG)H4010A	Vochtige heiden	Hogere zandgronden	Ja
(ZG)H4010B	Vochtige heiden	Laagveengebied	Ja
(ZG)H6230	Heischrale graslanden		Ja
(ZG)H6410	Blauwgraslanden		Ja
(ZG)H6430A	Ruigten en zomen	Moesasspirea	Ja
(ZG)H6430B	Ruigten en zomen	Harig wilgenroosje	Ja
(ZG)H6430C	Ruigten en zomen	Droge bosranden	Ja
(ZG)H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	Grote vossenstaart	Ja
(ZG)H7110A	Actieve hoogvenen	Hoogveenlandschap	Ja
(ZG)H7110B	Actieve hoogvenen	Heideveentjes	Ja
(ZG)H7120	Herstellende hoogvenen		Ja
(ZG)H7140A	Overgangs- en trilvenen	Trilvenen	Ja

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Code	Omschrijving	Subtype	Grondwaterafhankelijk
(ZG)H7140B	Overgangs- en trilvenen	Veenmosrietlanden	Ja
(ZG)H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen		Ja
(ZG)H7210	Galigaanmoerassen		Ja
(ZG)H7220	Kalktufbronnen		Ja
(ZG)H7230	Kalkmoerassen		Ja
(ZG)H9120	Beuken-eikenbossen met hulst		Ja
(ZG)H9160A	Eiken-haagbeukenbossen	Hogere zandgronden	Ja
(ZG)H9160B	Eiken-haagbeukenbossen	Heuvelland	Ja
(ZG)H9190	Oude eikenbossen		Ja
(ZG)H91D0	Hoogveenbossen		Ja
(ZG)H91E0A	Vochtige alluviale bossen	Zachthoutooibossen	Ja
(ZG)H91E0B	Vochtige alluviale bossen	Essen-iepenbossen	Ja
(ZG)H91E0C	Vochtige alluviale bossen	Beekbegeleidende bossen	Ja
(ZG)H91F0	Droge hardhoutooibossen		Ja

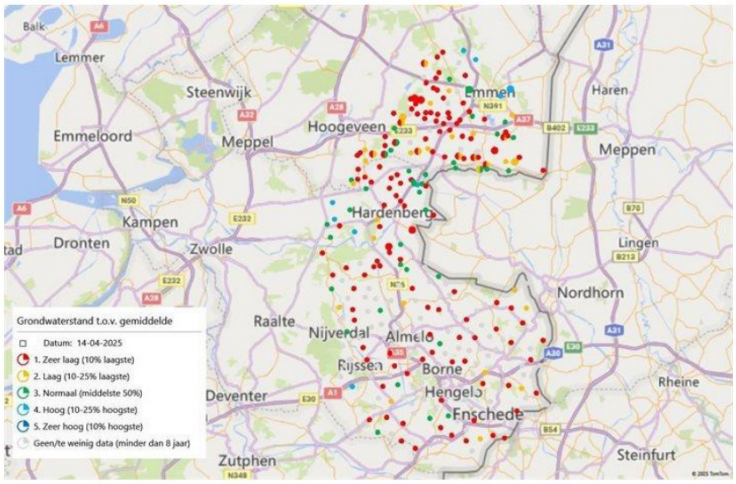
Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Bijlage 7 Algeheel grondwateronttrekkingsverbod bij droogte (principe uitwerking)

De risico’s op bodemdaling en te weinig stromend oppervlaktewater in de grondwatergevoede KRW-wateren en WKW-wateren hebben betrekking op meer dan 75 % van het beheergebied van Vechtstromen. Om deze risico's te verminderen is in dit project geconcludeerd dat een tijdelijk onttrekkingsverbod een passende maatregel kan zijn. Dat betekent dat in het groeiseizoen wordt overgaan tot een grondwateronttrekkingsverbod. In deze bijlage is het principe van dit onttrekkingsverbod beschreven met een mogelijke uitwerking ervan op onderdelen. Nadere uitwerking van dit plan is nodig om een operationeel document te hebben om goed te kunnen acteren.

Methode

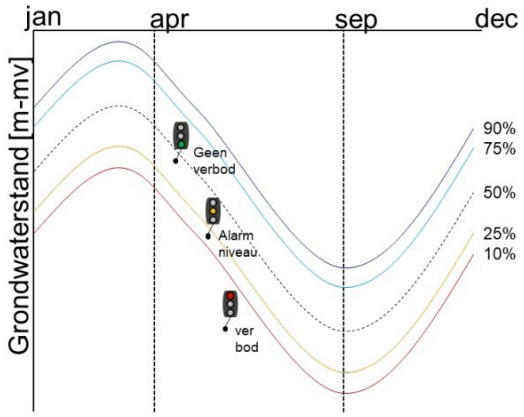
Voor de bepaling of een algeheel onttrekkingsverbod moet worden afgesloten wordt gebruik gemaakt van grondwaterstandsmetingen verspreid in het beheersgebied van Vechtstromen. In figuur 6.1 is het grondwaterstandsmeetnet van Vechtstromen weergegeven. Dit openbaar inzichtelijk meetnet zou de basis kunnen zijn om het beluit tot een tijdelijk verbod op te baseren.

Figuur B7.1 Peilbuizennetwerk met grondwaterstandssituatie op 14 april 2025

Het al dan niet instellen van een onttrekkingsverbod in het groeiseizoen wordt beoordeeld op elke 1e van de maand. Indien op deze datum meer dan x % van de peilbuizen op rood komt te staan (een indicatie van een zeer lage grondwaterstand), dan wordt er een verbod afgekondigd. Zie figuur 6.2. Dit verbod wordt alleen afgekondigd als aanvullend op de peilbuissituatie in de weervoorspelling niet of nauwelijks regen voorspeld wordt. Elk begin van de maand wordt de situatie rondom het verbod opnieuw beoordeeld.

Voorgesteld wordt om voor de bepaling van een onttrekkingsverbod te werken met een aantal deelgebieden (stroomgebieden) en ook op dit deelgebiedsniveau over te gaan tot een eventuele onttrekkingsverbod.

Figuur B7.2 Principetekening voor vaststellen van een onttrekkingsverbod

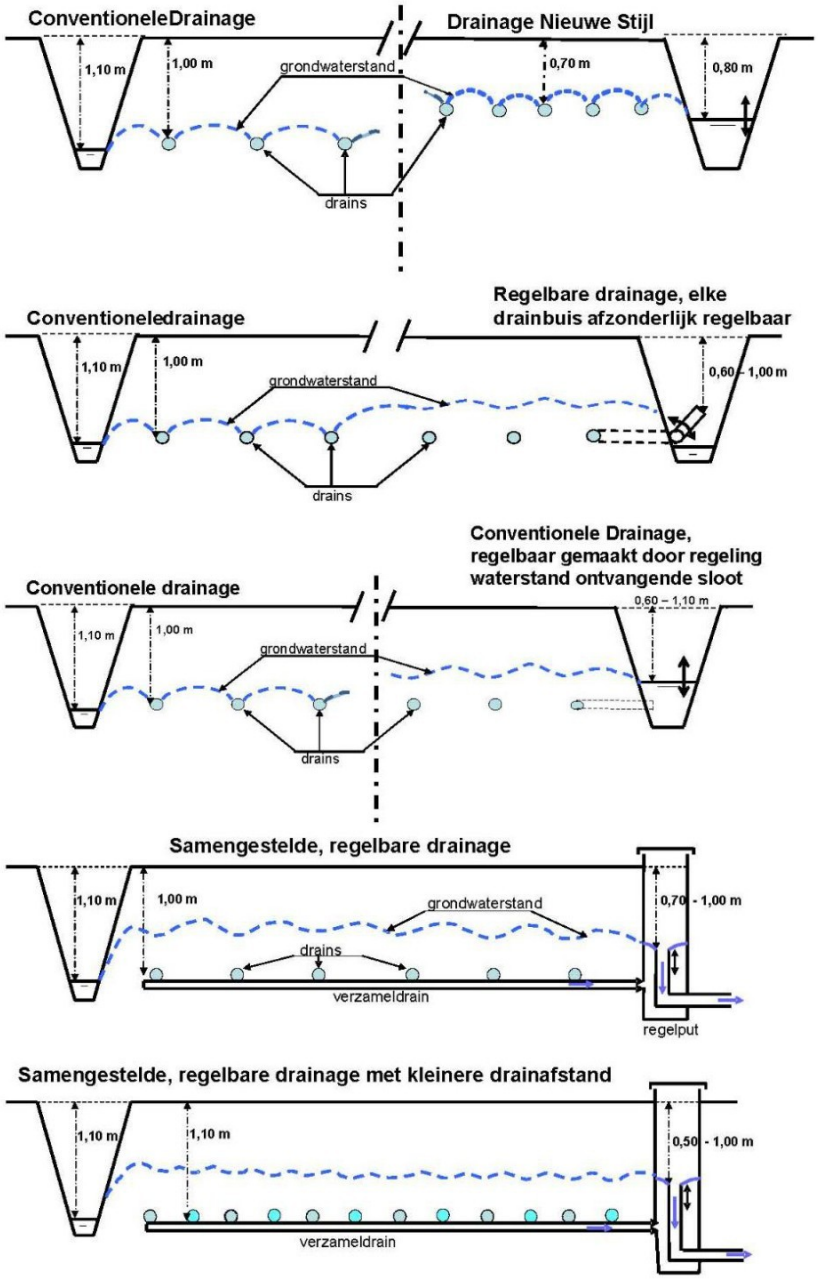
Uitzonderingen

Indien er een stop op de onttrekkingen wordt afgekondigd is het niet mogelijk om alle categorieën onttrekkingen gelijk stil te zetten. Om deze reden dient er een indeling gemaakt te worden welke categorieën wel en niet (of in een later stadium) worden stopgezet. Hieronder is een voorstel gemaakt welke onttrekkingen niet (direct) stopgezet kunnen worden:

- Beregeningsinstallaties die nodig zijn in de ontkiemingsfase van gewassen
- Lopende bouwputbemalingen, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering. Wel wordt voorgesteld dat nieuwe projecten ten tijde van een onttrekkingsverbod niet mogen worden opgestart
- Grondwatersanering en -beheersingen, waarbij het stopzetten een risico vormt voor de volksgezondheid
- Brandblusvoorziening
- Industriële toepassing, dit betreft maatwerk per bedrijf. In de vergunningsafgifte en -voorwaarden vraagt dit om specifieke aandacht

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Bijlage 8 Overzicht drainagesystemen

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Bijlage 9 Zonering aandachtsgebieden drainage

Voor de bepaling van de zonering rondom de natuurgebieden (de zogenaamde aandachtsgebieden) zijn een drietal methoden verkend en beschouwd, te weten:

1. Berekeningsresultaten van Aequator uit 2018, gebaseerd op een stationaire berekening
2. Versimpeling van de methodiek van Aequator, gebaseerd op een stationaire berekening
3. Instationaire berekening

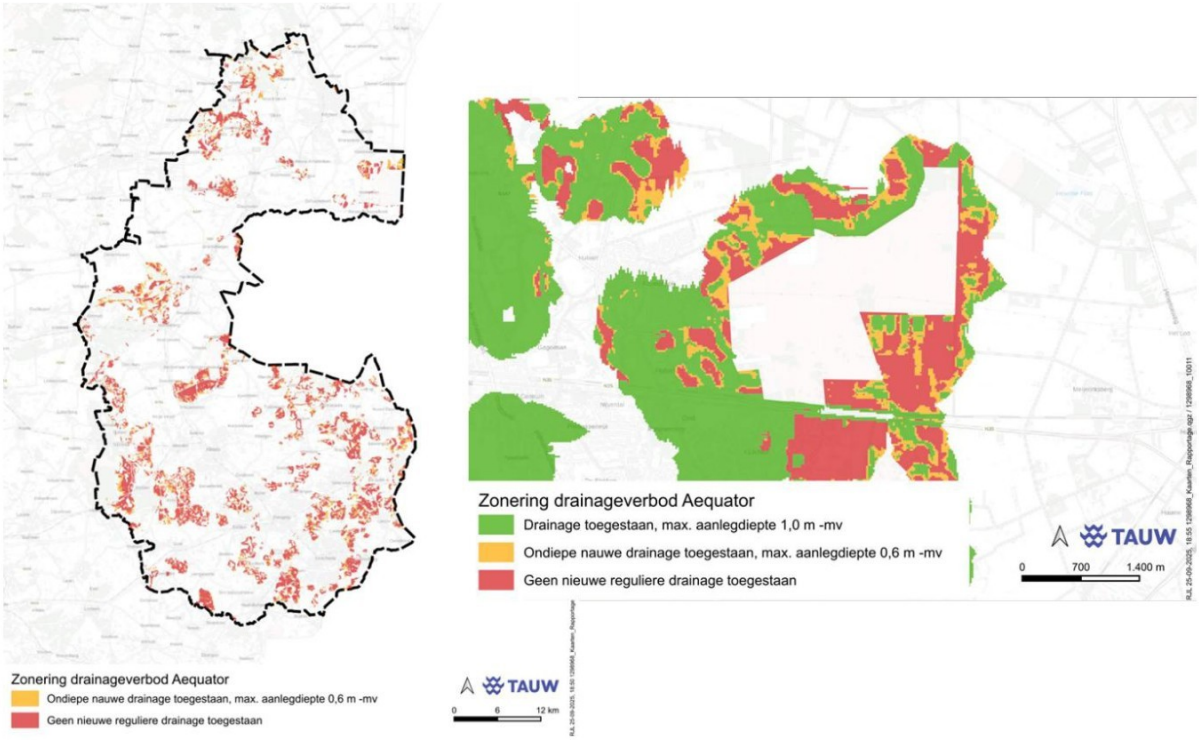
Met nadruk wordt vermeld dat methode 1 het resultaat is van in 2018 uitgevoerde berekeningen door Aequator. In deze studie zijn geen nieuwe berekeningen volgens methode 1 uitgevoerd. Methode 2 en 3 betreft een vingeroefening (verkenning).

Ad. 1. Berekeningsresultaten van Aequator uit 2018

In 2018 is de studie uitgevoerd 'Bepaling Hydrologische effectenzone van drainage en sloten rondom het natuur-netwerk-nederland binnen Waterschap Vechtstromen', Aequator Groen & Ruimte bv, november 2018. Deze studie maakt gebruik van een analytische methode om de verlaging van de grondwaterstand in een natuurgebied als gevolg grondwaterstandsverlaging in de omliggende percelen (door de aanleg van drainage) te bepalen. Voor de exacte beschrijving van de toegepaste methodiek wordt verwezen naar de uitgebreide rapportage van de betreffende studie. In deze studie is cummulatief tweezijdig effect meegenomen. Hieronder is een korte samenvatting van de berekeningsresultaten van Aequator weergegeven. Er heeft geen nieuwe berekening plaatsgevonden.

Kort samengevat wordt op basis van de spreidingslengtekaart (variabel per gridcel van 100*100 m) en de stijghoogteverlaging met behulp van de analytische formule van Mazure de effecten van drainage op de grondwaterstand aan de rand van het natuurgebied berekend. Hierbij is gekeken in welke zone drainage tot 1 meter -mv is toegestaan, in welke zone drainage tot 0,6 m- mv is toegestaan en in welke zone een verbod geldt.

Het resultaat van deze berekening is weergegeven in onderstaande figuur. Hierbij is zowel het gehele beheergebied van Vechtstromen in beeld gebracht als een uitsnede rondom het N2000-gebied Wierdense Veld. Het gebied met een zone van drainage tot 1 m -mv is in deze figuur niet meegenomen omdat het Waterschap reeds overgaat naar een verplichting om niet dieper te draineren dan 80 cm -mv. De omvang van de zones waarin beperking gelden ligt in de orde van grootte van minder dan 100 m tot meer dan 1,5 km.

Figuur B9.1 Links overzichtstekening met in rood verbod op drainage en met oranje de zones waar drainage tot 60 cm -mv is toegestaan. Rechts een uitsnede rondom het Wierdense Veld met in het groen ook de zone waar drainage tot 1 m -mv is toegestaan (wordt in het nieuwe beleid dus 0,8 m -mv)

Het voordeel van deze studie is dat deze op grond van lokale omstandigheden maatwerk invulling geeft per gebied. De uitlegbaarheid van de resultaten is echter voor niet hydrologen ingewikkeld. Zo komt het voor dat een perceel dichter bij de natuur wel gedraineerd mag worden en op grotere afstand niet.

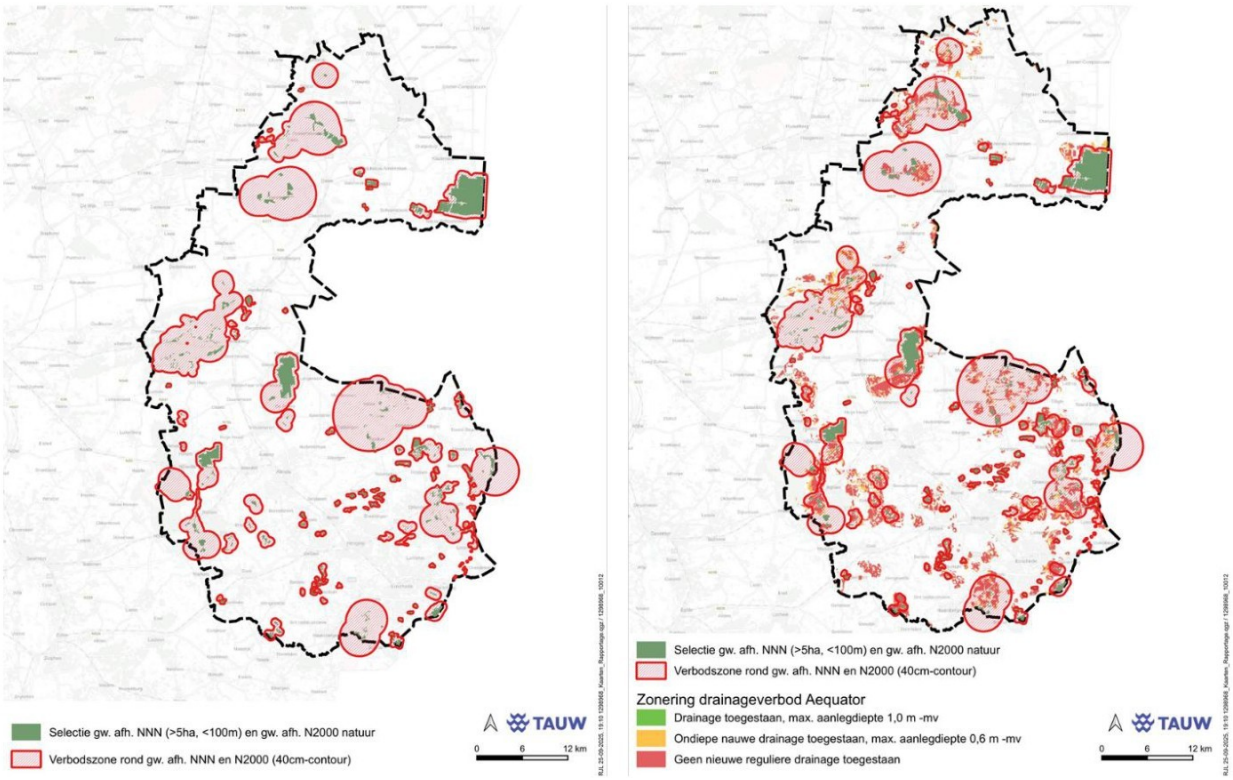
Ad 2. Versimpeling van de methodiek van Aequator
Bij de versimpeling van de methodiek is uitgegaan van één waarde voor de spreidingslengte per NNN-gebied en één uniforme grondwaterstandsverlaging (delta h) van 0,4 m bij de drainage. Vervolgens is met de formule van Mazure de zone bepaald, waarbij de op de grens van de grondwaterafhankelijke beheertype maximaal 0,05 m verlaging optreedt. Binnen deze zone wordt vervolgens uitgegaan van een verbod.

De spreidingslengte per NNN-gebied is bepaald op basis van de spreidingslengtekaart en is vastgesteld als de mediaanwaarde van de spreidingslengte die voorkomt binnen de NNN-gebied, inclusief een buffer van 200 m. Er is gekozen voor de mediaanwaarden, om de invloed van uitschieters in de waarden te verminderen.

Het resultaat van deze berekening is voor het gehele gebied van Vechtstromen weergegeven in onderstaand figuur B9.2. Zoals uit de figuur blijkt ontstaat er een ander patroon van aandachtsgebied die sterk is versimpeld, waardoor deze makkelijker uitlegbaar is.

Het vergelijken van de resultaten van methode 1 (berekeningen Aequator) met deze methode is voor een deel niet eerlijk. Er zit verschil in de gehanteerde beheertypekaart. Wij hebben de nieuwste versie gebruikt en een nieuwe selectiegemaakt voor de grondwaterafhankelijke natuur. Daarnaast is Aequator alleen uitgegaan van alleen NNN en wij hebben ook de Natura2000-gebieden erbij gevoegd.

Rondom sommige gebieden wordt de zone best groot. Dit heeft te maken met het feit dat we uit zijn gegaan van de mediaanspreidingslengte op grond van het totale natuurgebied dat ontstaat bij 5 ha en nabijheidscriterium 100 m. Dat zien we dus als één natuurgebied waar vervolgens een mediaanspreidingslengte voor is bepaald. Alternatief is dat je eerst voor de afzonderlijke natuurgebiedjes (of nog kleiner per grondwaterafhankelijke beheer/habitattype) de mediaanspreidingslengte bepaald inclusief zone en vervolgens deze zones over elkaar heen plot, waarmee dan de totale zone wordt bepaald. Maar er zijn nog wel meer mogelijkheden te bedenken, met elk zo haar voor- en nadelen.

Figuur B9.2 Links berekende verbodszone rondom conform methode optie 2, rechts daarover heen geplot de berekening van Aequator (optie 1)

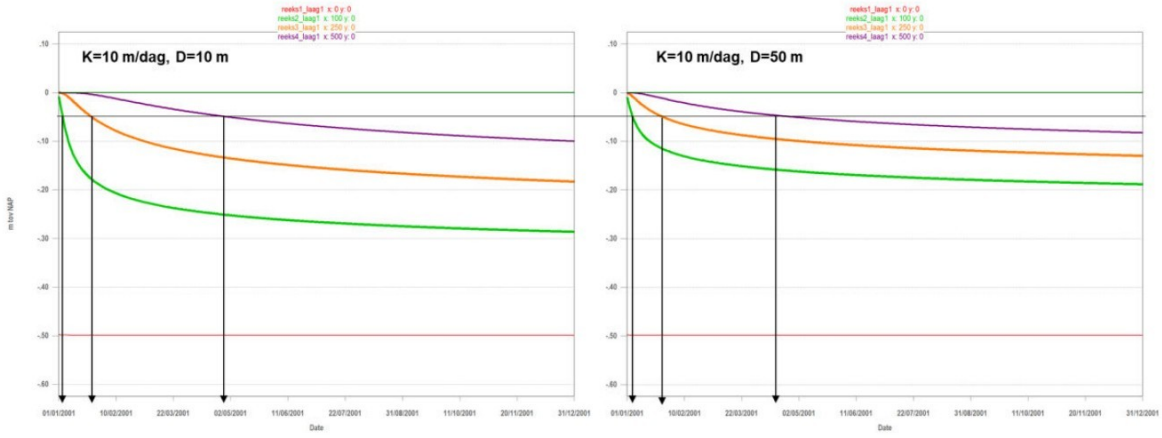
Ad 3. Instationaire berekening

De aandachtsgebieden rondom grondwaterafhankelijke natuur hebben berekende zoals bij ad. 1 en ad. 2 zeker in gebieden met een grote spreidingslengte impact. De drainage is echter niet het gehele jaar noodzakelijk. Om deze reden gaan we steeds meer toe naar peilgestuurde drainage.

Peilgestuurde drainage maakt het ook mogelijk om tijdelijk het ‘afwateringsniveau’ omlaag te zetten en vervolgens het peil weer omhoog. Er is dan sprake van een instationaire verlaging van de grondwaterstand.

In deze studie is beknopt gekeken naar het effect van instationaire drainage met als doel om te kijken of dit mogelijkheden biedt in de gebieden die op basis van methode ad. 1 en methode ad. 2 tot een verbod zou leiden.

Hierbij is instationair het effect doorgerekend met een numeriek model (Imod) met een stijghoogtegespecificeerde drain met een verlaging van 0,5 m. Als berging coëfficiënt is een waarde van 0,2 aangehouden. Er is gerekend met een tweetal bodemschematisaties, te weten 1) k = 10 m/dag, D= 20 m (kD=200 m^2/dag) en 2) k = 10 m/dag, D=50 (kD=500 m^2/dag). Er is geen voeding vanuit het topsysteem in het model ingevoerd. Het resultaat van deze berekening is weergegeven in onderstaande twee figuren. Hierbij is op verschillende afstanden van de drain, te weten 100 m, 250 m en 500 m de instationaire grondwaterstandsverlaging berekend.

Uit de berekening komt naar voren dat op 250 meter afstand er na een kleine maand drainage (circa 25 dagen) een verlaging ontstaat die groter is dan 5 cm. Dus op 250 m van het natuurgebied is het mogelijk om het drainagepeil gedurende maximaal 25 dagen met 0,5 meter te verlagen zonder nadelig effect in het natuurgebied. De toelaatbare duur of de mate van verlaging nemen af naarmate de afstand tot het natuurgebied kleiner wordt. Op 500 meter afstand treedt er meer dan 5 cm effect in het natuurgebied op na circa 3 à 4 maanden. Conclusie is dat er perspectief ligt om tijdelijke drainage (middels peilgestuurde drainage) toe te passen in zones waar op basis van de stationaire benadering een verbodszone zou gelden. Echter tijdelijkheid is lastig te controleren en te handhaven.

Kenmerk R001-1298968HWC-V01-pws-NL

Bijlage 10 Bron- en gegevenslijsten

Analyse	Onderdeel	Rapportage/Kaartlaag/Beleidsstuk/Dataset	bron
Beleidsanalyse	Rijksniveau	Melding- en vergunningplicht (kleine) grondwateronttrekkingen, Bouwstenen voor mogelijke uitwerking (Ministerie van IenW), juni	
	Rijksniveau	Grondwateronttrekkingen bij natuurgebieden Ministerie van IenW	
	Provinciaal niveau	Ontrekkingenbeleid Provincie Overijssel (interview)	
	Provinciaal niveau	Ontrekkingenbeleid Provincie Drenthe (interview)	
	Provinciaal niveau	Hydrologische effecten van agrarische grondwateronttrekkingen rond Natura2000-gebied Lemselermaten	
	Provinciaal niveau	Bufferzone N2000 Overijssel beregening en ontwatering (2020)	
	Waterschapsniveau	Rapport "Integraal Beleidskader Grondwater (IBG)" (Vechtstromen)	
	Waterschapsniveau	Toelichting beleidscriteria (Vechtstromen)	
	Waterschapsniveau	Uitwerking opbrengsten themabijeenkomst AB 11 september 2024 (Vechtstromen)	
	Waterschapsniveau	Verkenning klimaatrobuuster Vechtstroomgebied (jan 2024, Vechtstromen)	
Systeemanalyse	Hydrologisch systeem	Maaiveldhoogte	AHN4
	Hydrologisch systeem	Geologische bodemopbouw en holocene deklaag	REGIS II v2.2
	Hydrologisch systeem	Afwateringseenheden	Waterschap
	Hydrologisch systeem	Stroomgebiedsindeling	Waterschap
	Hydrologisch systeem	Veendikte toplaag	Bodemdata
	Functiekaarten	Bodemdaling	Bodemdalingskaart 2.0
	Functiekaarten	N2000-gebiedsbegrenzing	Geodata Overijssel (Natura 2000 gebieden — B46_natuur_en_landschap:B4_Natura_2000-gebieden)
	Functiekaarten	N2000 Habitattypen T0	BIJ12
	Functiekaarten	NNN-gebiedsbegrenzing	Begrenzing van Beheertypenkaart percelen gebruikt
	Functiekaarten	Beheertypen (huidig)	Beheerplan 2025 vastgesteld
	Functiekaarten	Beheertypen (ambitie)	Geodata Overijssel (Geconsolideerde ambitiekaart potenties (Natuurbeheerplan 2025)) en BIJ12-atlas SNL voor Drenthe (2025)
	Ontrekkingslocaties	Grondwateronttrekkingen geregistreerd	LGR uitdraai waterschap
	Ontrekkingslocaties	Drinkwaterwinningen RIVM 2022	Atlas van de leefomgeving
	Ontrekkingslocaties	Inventarisatie beregeningsputten	Kaartlaag waterschap
	Hydrologisch systeem	Oppervlaktewateren	Legger WSV
	Functiekaarten	KRW-wateren	Waterschap
	Functiekaarten	Droogval	Waterschap
	Functiekaarten	WKW-wateren	Provincie Overijssel
	Hydrologisch systeem	Spreidingslengte Aequator (2018)	Waterschap
	Hydrologisch systeem	Spreidingslengtekaart Alterra (rapport 2287, Massop et al., 2012)	
	Ontrekkingslocaties	Ligging drainage	
	Hydrologisch systeem	wateraanvoergebieden	Aanvoergebieden waterschap
	Functiekaarten	Risicokaart funderingen	KCAF
	Functiekaarten	Landbouw	BRP-kaarten
	Functiekaarten	Landgebruik	LGN-kaart
	Functiekaarten	Archeologie	Kaartportaal Provincie Drenthe, Geodata Overijssel